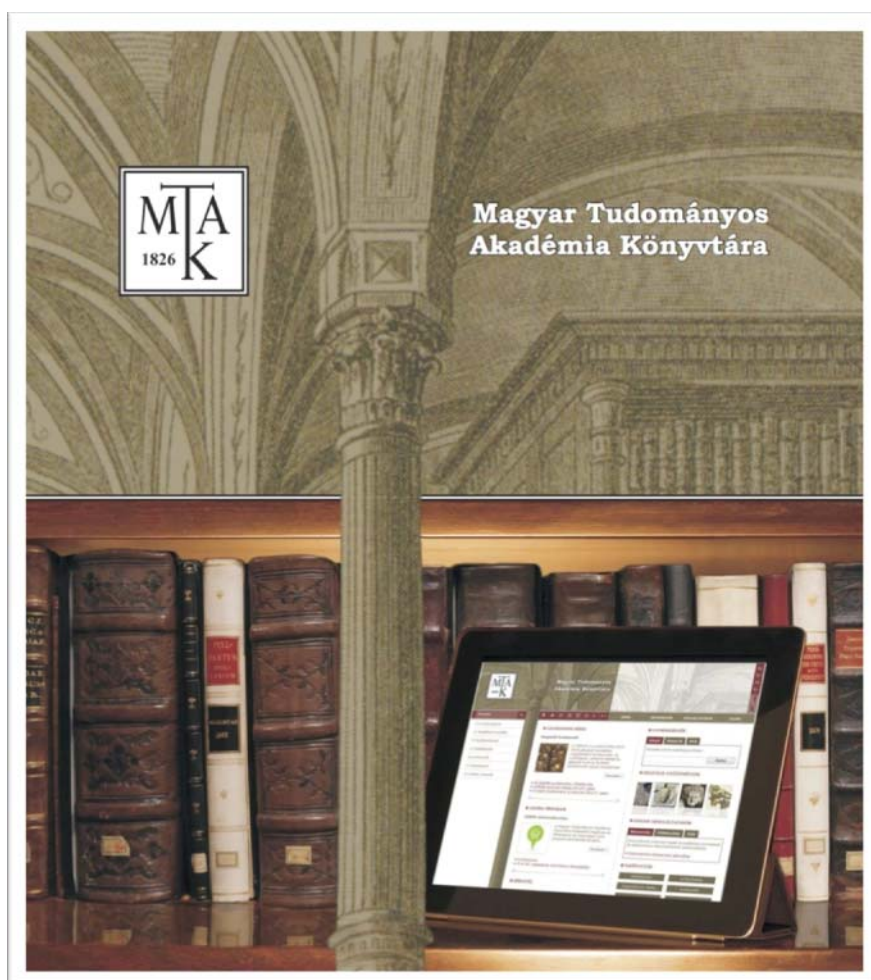

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
2011. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE**

BUDAPEST

2012.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ÉVI JELENTÉSE

32.

Összeállította: dr. Náray-Szabó Gábor

ISSN 2063-5443

TARTALOMJEGYZÉK

- I. Vezetői összefoglaló
- II. Igazgatás, szervezet, munkatársak
- III. Állománygyarapítás, kiadványcsere
- IV. Feldolgozás
- V. Olvasószolgálat
- VI. Információ- és tartalomszolgáltatás
- VII. Informatika
- VIII. Akadémiai Levéltár
- IX. Tudományos és szakértői munka
- X. Agora
- XI. Könyvtár és reklám
- XII. Pályázatok és támogatások
- XIII. Gazdálkodás

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A közalkalmazotti szférában elrendelt létszámcsökkentés következtében öt fővel csökkent az engedélyezett létszámunk, ezért nyugdíjba vonuló kollégáink helyett nem tudtunk senkit felvenni. Felkészültünk a Magyar Tudományos Művek Tára, az Elektronikus Információszolgáltatás és a Lukács Archívum átvételére.

Fizikailag kevesebben látogatták a könyvtárat, mint egy évvel korábban, az állandó olvasójeggyel rendelkező olvasók száma 4.780 (tavaly 4.940), az aktív használók száma pedig 3.812 (tavaly 4.225) volt. A távhasználat emelkedett, egy év alatt összesen 771.131, (tavaly 727.015) alkalommal látogatták meg a könyvtár honlapját és digitális gyűjteményeit.

Az év elején a nemzetközi kiadványcserét új alapokra helyeztük, az Akadémiai Kiadó kiadásában megjelent folyóiratok elektronikus változatát kínálva partnereinknek, így jelentős postaköltséget takarítottunk meg. Jelentősen nőtt a cserében kapott dokumentumok száma, ez jelenti most könyvgyarapításunk legfontosabb forrását.

Az „*Athenaeum az Interneten*” c. TÁMOP pályázat keretében visszamenőleg feldolgoztuk az 1986 előtti cédulakatalógusok anyagának jelentős részét, összesen mintegy 150 ezer rekordot. A pályázat keretében számos egyéb célkitűzésünket sikerült teljesíteni, így pl. az olvasók meglegedésére üzemeltetjük digitális dolgozószobánkat, elkészítettük a *MINERVA – könyvtári kisokos* nevű online oktatócsomagot, kiteljesítettük *Agora* programunkat.

Megrendeztük a nagy sikert aratott „*...mennyi szellem, mennyi őserő*” (*Százötven éves Az ember tragédiája*) című kiállítást.

Júliusban megérkezett törökbálinti raktárunkba az USA-ban elhunyt filozófus, Molnár Tamás hagyatéka. Munkatársaink közel 100 polcméternyi könyvet és folyóiratot válogattak szét és helyeztek el a raktárban, ezek feldolgozása folyamatosan zajlik.

Az MTV1 március 15-ei *Nappali* c. műsorához az 1848-as forradalom- és szabadságharccal kapcsolatos dokumentumokat kutattunk fel a Kézirattár anyagából és tanácsainkkal segítettük a felvételt.

A videokonferencia-teremben márciusban volt az első éles adás, azóta is számos esetben segíti ez a technikai újítás vidéki kollégáinkkal folytatott megbeszéléseinket.

II. IGAZGATÁS, SZERVEZET, MUNKATÁRSAK

1. Szervezet

Az Akadémia vezetésének megbízásából az MTA Könyvtára felügyeletét Maróth Miklós akadémikus irányításával az *MTA Könyvtári Bizottsága látja el*. A bizottság 2011. december 19-én tartott ülést.

A könyvtár vezetői:

Főigazgató: *prof. Náray-Szabó Gábor*

Főigazgató-helyettes: *dr. Téglási Ágnes*

Gazdasági igazgató: *Czeglédi Katalin*

A könyvtár szervezete:

1. Igazgatóság
2. Gyűjteményszervezési Osztály
vezetője: *Kőrösi Csilla Júlia*
3. Gyűjteményfeltáró Osztály
vezetője: *Gáspárné Monostori Judit*
4. Tájékoztatói és Olvasószolgálati Osztály
vezetője: *Haffner Rita*
5. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye
vezetője: *dr. Babus Antal*
6. Keleti Gyűjtemény
vezetője: *dr. Kelecsényi Ágnes (júliusig: dr. Dévényi Kinga)*
7. Akadémiai Levéltár
vezetője: *dr. Hay Diana*
8. Informatikai Osztály
vezetője: *Naszáros Edit (júniusig: Bánhegyi Zsolt)*
9. Gazdasági Osztály
vezetője: *Czeglédi Katalin*

Számos pályázatot és programot mátrix szervezetben valósít meg a könyvtár, így a hagyományos hierarchikus szervezetet átszövi a több osztályt érintő projektek rendszere.

A Közalkalmazotti Tanács elnöke *Tóth Gábor*, a reprezentatív létszámmal bíró szakszervezet vezetője *Kosztadinov Anikó* volt, akit betegsége alatt *Láng Klára* helyettesített.

2. Létszám, bérezés, jutalmazás

Az engedélyezett létszám 2011. január 1-jén 102 fő, a szeptember 1-jei elvonás 5 fő, az engedélyezett létszám december 31-én 95+2 fő fő volt a fiatal kutatói álláshellyel együtt. A 93 fő munkajogi záró létszám nem tartalmazza az MTA LGK részére átadott 14 fő üzemeltetési létszámot.

Munkajogi létszám	Intézet összesen (fő)
2011. január 1	109
évközi belépés	+18
évközi kilépés	-34
2011. december 31	93
2011. december 31 (redukált létszám)	85

A 2011. december 31-i állományi létszámból	Intézet összesen (fő)
Teljes munkaidőben foglalkoztatott	72
Részmunkaidőben foglalkoztatott	17
összesen	89
összesen (redukált létszám)	82

Az állományi létszám nem tartalmaz 2 fő fizetés nélküli szabadságon lévő és 1 fő tartós betegállományban lévő munkavállalót.

	Éves átlagos statisztikai állományi létszám	Teljes munkaidőre átszámított havi átlagbér (Ft)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak	79	209.273
Részmunkaidőben foglalkoztatottak	16	155.730

Az átlagbér számításánál figyelembevett tételek: rendszeres személyi juttatások és a munkavégzéshez kapcsolódó juttatások.

Jubileumi jutalomban részesült	Kifizetett jubileumi jutalom (Ft)
6 fő teljes munkaidőben foglalkoztatott	3.274.600

Nyugdíjba ment két vezető beosztású munkatárs, Bánhegyi Zsolt az Informatikai Osztály vezetője és Simon Judit, a Gyűjteményszervezési Osztály osztályvezető-helyettese.. Miután az MTA elnökének döntése értelmében a könyvtár engedélyezett létszáma öt fővel csökkent, helyükre nem vehettünk fel új munkatársat, így az informatikusok és a nemzetközi cserével foglalkozó kollégák az év második felében jelentős többletmunkát végeztek. Hasonló okból október 1-jével felmondtunk Csikós Zsuzsának, aki a cserével kapcsolatos levelezést bonyolította, így a csere-részleg működésének feltételei tovább romlottak. Koncz Beatrix PhD-hallgatóként engedélyt kapott heti egy kutatónap igénybevételére, júniusban pedig megszerezte a PhD fokozatot.

Könyvtárunk az előző évekhez hasonlóan, 2011-ben is fogadott könyvtár-informatika szakos egyetemi hallgatókat az ELTE Könyvtártudományi Tanszékéről. A Gyűjteményszervezési Osztályon kettő, a Keleti Gyűjteményben egy hallgató végezte 70 órás szakmai gyakorlatát.

Dévényi Kinga (Keleti Gyűjtemény) 2011. július 1-i hatállyal lemondott osztályvezetői megbízatásáról, Kelecsényi Ágnes kapott kinevezést az osztály vezetésére. A Keleti Gyűjtemény tibetista, olvasószolgálatos munkatársa, Orosz Gergely külföldi ösztöndíjasként 2011. augusztus 1-től fizetés nélküli szabadságot kapott. Az olvasószolgálatos munkakört pályázat útján Tamási Balázs hebraista nyerte el. A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztályról nyugdíjba vonult Dr. Isztray Botond főkönyvtáros, Schüssler Lászlóné raktáros; kilépett Fábián Szabolcs, a Könyvkötészet munkatársa, valamint Boros Andrásné a Levéltár munkatársa. Határozatlan idejű kinevezést kapott Csiszár László könyvtáros, aki olvasószolgálati feladatokat lát el; Novák Béla levéltári kezelő, Székely Zsolt raktáros a törökbálinti raktár munkatársa lett, valamint Zelenák Imre, aki Kiss Zsuzsát követi az üzemeltetési csoport élén.

Isztray Simont (Kézirattár) 2011. szeptember 1-ei hatállyal, határozatlan időre kineveztük az MTAK közalkalmazotti állományába, főkönyvtáros besorolással. Bakó Diána (Kézirattár) informatikus könyvtáros diplomát szerzett az egri Eszterházy Károly Főiskolán.

2011. január 4-én, szűk családi körben eltemették F. Csanak Dórát, aki 1975–1997 között volt a Kézirattár osztályvezetője.

2. Végzettség, szakképzettség

A 2011. december 31-i 93 fő munkajogi létszámból 1 fő az MTA rendes tagja, 10 fő kandidátus, illetve PhD-fokozattal rendelkezik.

A végzettség megoszlása (fő)

Végzettség/munkakör	Teljes munkaidős	Rész-munkaidős	Rész-munkaidős (átszámítva)	Összesen
Felsőfokú végzettségű könyvtáros	44	11	7,29	55
Felsőfokú végzettségű informatikus	3	0	0,00	3
Nem felsőfokú végzettségű segéd-könyvtáros, könyvtáros asszisztens	5	1	0,75	6
Nem felsőfokú végzettségű raktáros, fotós, könyvkötő	12	--	--	12
Szakmai munkakörben össz.	64	12	8,04	76
Gazdasági, ügyviteli alkalmazott	9	--	--	9
Műszaki, fenntartási alkalmazott	--	1	0,50	1
Egyéb alkalmazott	1	6	2,86	7
Nem szakmai munkakörben összesen	10	7	3,36	17
Összesen	74	19	11,40	93

A „...mennyi szellem, mennyi őserő” (Százötven éves *Az ember tragédiája*) című kiállítás megnyitója

III. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE

1. Könyvek

A 2011-ben állományba vett dokumentumok száma 5.338 volt 33.905.135 Ft naplóértékben, ebből könyv: 5.244 egység, 33.519.235 Ft értékben; digitális dokumentum: 94 tétel, 385.900 Ft értékben. Az év folyamán 4 kötet került törlésre, ezek együttes értéke 158.920 Ft volt. A tény, hogy az éves gyarapodás mértéke a vétel minimálisra csökkenése ellenére is meghaladta az 5.000 kötetet, kizárólag a cserének és az ajándékoknak köszönhető. Ajándékként 2.317 dokumentum érkezett (ebből 68 digitális) 7.923.694 Ft értékben. A gyarapodás mértékét tekintve ezúttal is második helyen áll a csere 1.521 kötettel, 10.999.028 Ft értékben. A vétel 945 kötetel, 12.829.643 Ft értékben a harmadik helyre csúszott, kötelezpéldányként pedig 555 kötetet vettünk állományba. Ezúttal is a külföldi beszerzések (549 tétel) kerültek túlsúlyba a magyar kiadványokkal (396 tétel) szemben. Kötelezpéldányként 555 kötetet vettünk fel, ezek értéke 2.152.770 Ft volt.

A 2007 óta működő „*Ex libris: Maecenas*” könyv-örökbefogadási program keretében mindössze 2 felajánlás érkezett 30.389 Ft értékben.

Vétel

Szemben a 2010. évvel, amikor valamivel több, mint 27 millió forint jutott erre a célra, 2011-ben csak mintegy 12,5 millió forintot tudtunk könyvbeszerzésre fordítani. Ebből 2 millió forint a Pro Bibliotheca Alapítványtól kapott támogatás volt, melyet teljes egészében külföldi szakirodalom (123 kötet) vásárlására használtunk fel, 227.854 forint pedig a 2010. évi ODR-keret maradványa volt. Így a folyamatos rendelésekkel együtt is mindössze 378 magyar (ebből 61 tétel ODR) és 549 külföldi (ebből 8 tétel ODR) kötetet vásároltunk. A 2011. évi ODR-támogatást sajnos csak december végén kaptuk meg. A leltárnapló szerint 11.541.926 Ft értékben 549 kötet külföldi és 1.287.717 Ft értékben 396 kötet magyar dokumentumot vásároltunk (ebből 216.800 Ft értékben, 18 db helyben használható elektronikus dokumentum).

Csere

A nemzetközi kiadványcsere jelentősége a könyvbeszerzésre fordítható gyarapítási keret folyamatos csökkenése, valamint a forint fokozatos gyengülése miatt felbecsülhetetlené vált. A cserepartnereinktől beérkezett 1.777 kötetből 1.521 kötetet vettünk állományba 10.999.028 Ft értékben. Partnereinknek 276 kötetet küldtünk ki 855.411 Ft értékben, ezek nagy része (638.295 Ft értékben) saját könyvtári kiadvány, a többi (217.116 Ft) a partnerek kérései alapján történő könyvvásárlás volt. Cserepartnereinktől 786 címet kértünk: Oroszországból (463), Szerbiából (72), Romániából (56), Franciaországból (39), Lengyelországból (38), Németországból (27), Bulgáriából (24), Litvániából (22), Fehéroroszországból (14), az Egyesült Államokból (13), Szlovákiából (12), Csehországból (6).

Ajándék

Az előző évhez képest jelentősen nőtt az ajándékok száma: 2.249 kötetet és 68 db digitális dokumentumot kaptunk 7.923.694 Ft értékben. A saját műveiket felajánló írók, tudósok adományain kívül ebbe a kategóriába tartoznak a tisztelet-példányként kapott kötetek, az egyes akadémiai intézetek, kulturális intézmények, továbbá különböző magánszemélyek ajándékai, a hagyatékokból származó könyvek, illetve az Akadémiai Kiadótól egy-egy példányban igényelhető könyvek. A 2011-ben állományba vett ajándékok közül különösen nagy értéket képviselnek az Arnóth József Goethe-gyűjteményéből származó művek (358 tétel), Dr. Korvin Gábor adományai (325 tétel) a Keleti Gyűjtemény számára, illetve Nagy Péter akadémikus könyvei (149 tétel), melyeket Nagy Piroska adományozott könyvtárunknak.

Kötelezpéldányok

A kötelezpéldány-szolgáltatás ugyan 2011-ben is némi javulást mutatott, a könyvbeszerzésre fordítható keret szűkössége miatt azonban a beérkezett 553 kötet és 2 digitális dokumentum sem tudta pótolni a hiányokat, mivel a heti válogatások alkalmával a kollégáink által bejelölt könyveknek csupán a töredéke jut el hozzánk.

Átadás

5.383 mű (5.575 db) került átadásra az osztályról: a Keleti Gyűjteménynek 1.465 mű (1.678 db), a Gyűjteményfeltáró Osztálynak 3.618 mű (3.897 db).

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

Fölös példányainkból és duplumainkból a korábbi évekhez hasonlóan, 2011-ben is

számos dokumentum, összesen 1.615 kötet talált gazdára hazai könyvtárak gyűjteményeiben (l. táblázat).

Duplum és fölőspéldány-felajánlás

Intézmény	db
Eötvös Collegium Könyvtára	1.186
ELTE Egyetemi Könyvtár	145
Magyar Földrajzi Társaság	127
ELTE Egyetemi Napokra az Olvasószolgálatnak átadva	81
Keleti Nyelvek Iskolája	44
Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum Könyvtára	27
Veszprém Megyei Levéltár	3
ELTE Germanisztikai Intézet	1
MTA Nyelvtudományi Intézet	1
Összesen	1.615

2. Folyóiratok

Vétel

2011-ben 984.091 Ft-ért belföldi, 23.125.193 Ft-ért külföldi folyóiratokat vettünk ez összesen 24.109.284 Ft-ot tesz ki. A beérkezett 2.713 kötetből (8.772 egység) 836 vásárlás, 1.618 nemzetközi kiadványcsere útján, 212 ajándékként és 47 kötet kötelempéldányként került az állományba. Az állományba vett 8.772 egységből 4.317 vásárlás, 3.859 csere útján, 90 kötelempéldányként és 506 ajándékként érkezett be. A vásárolt folyóiratokból magyar nyelvű anyag 2.760, idegen nyelvű 1.557 egység.

Csere és egyéb beszerzések

2011-ben a folyóirat-állomány 12 új címmel (2 magyar és 10 külföldi folyóirat) bővült. 1.643 kötetnyi folyóirat érkezett csere útján, ebből 1.618 került állományba 36.430.890 Ft értékben. A cserébe ill. vásárlás útján beérkező folyóiratok részaránya a következőképpen alakult: cserébe 59,6%, vásárlás útján 30,8%, ajándékként 7,8%, kötelempéldányként 1,7% került a könyvtárba. Az állományba vett nyomtatott folyóiratok szakonkénti megoszlása nem mutat jelentős eltérést az előző évek adataihoz képest, a humán tudományok aránya azonban növekedést mutat: 88,4% (2010-ben 86,3%) volt a humán- és társadalomtudományi folyóiratok állománybeli aránya, szemben a 11,6% alkalmazott és természettudományi anyaggal.

Duplum- és fölőspéldány-felajánlás

Az év folyamán 2 duplum jegyzéket tettünk közzé (1 magyar és 1 külföldi folyóiratokkal) a KATALIST-on. A magyar folyóiratokat tartalmazó duplum jegyzék 73 (193 egység), míg a külföldi folyóiratoké 114 címet (213 egység) tartalmazott. 17 intézmény jelezte érdeklődését, a külföldi anyag 17,5%-a, a magyar anyag 41%-a talált gazdára.

3. Nemzetközi kiadványcsere

A postaköltségek folyamatos emelkedése miatt a 2011. tárgyévtől kezdődően az Akadémiai Kiadó elektronikus formában is megjelenő folyóiratait (kivéve a Springer-rel közös kiadásúakat) kizárólag elektronikus formátumban áll módunkban előfizetni cserepartnereink számára. Erről a változásról körlevélben értesítettük az érintett partnereket. A körlevélre reagáló partnerek esetében az átállás gyors és zökkenőmentes volt, mivel azonban csupán a címzettek negyede válaszolt, a folyamat még nem tekinthető lezártnak. A további partnerek jelentkezésére és csatlakoztatására fel vagyunk készülve.

Cserepartnereink száma ez évben is csökkent, jelenleg 69 állam 775 intézményével folytatunk kiadványcserét. 39 partner szűnt meg, 2 új kapcsolatot vettünk fel. 48 akadémiai, 11 egyéb folyóirat, valamint 14 könyvtári sorozat küldését szüntettük meg, 2 folyóirat és 3 könyvtári sorozat küldését indítottunk be újonnan. 697 levelet kaptunk, 1.100 levelet küldtünk ki cserepartnereinknek; 5.341 kiadványt továbbítottunk 3.101 csomagban.

Kimenő csereanyag

Folyóirat: 1.585 kötet (5.065 db) nyomtatott folyóirat, (melynek egy része az Akadémiai Kiadó folyóiratainak 2010. évi záró száma volt) 19.384.538 Ft értékben. Az Akadémiai Kiadó elektronikus folyóiratainak 2011-es évfolyamát (1.570 tétel) 22.452.037 forintért fizettük elő az érintett cserepartnereknek.

Könyv: 276 kötet 855.411 Ft értékben, ebből 638.295 Ft saját könyvtári kiadvány, 217.116 Ft pedig vásárlás volt.

Beérkező csereanyag

Folyóirat: 1.643 kötet 37.495.360 Ft értékben, ebből állományba került 1.618 kötet 36.430.890 Ft értékben. Akadémiai intézeteknek és más könyvtáraknak átadtunk 25 kötetet, 1.064.470 Ft értékben.

Könyv: 1.777 kötet 11.781.832 Ft értékben, ebből állományba került 1.521 kötet 10.999.028 Ft értékben.

Cserekapcsolatok 2011-ben 69 állam 775 intézményével

Albánia	1	Lettország	2
Argentína	3	Libanon	1
Ausztrália	4	Litvánia	2
Ausztria	30	Luxemburg	1
Azerbajdzsán	2	Macedónia	4
Belgium	23	Málta	1
Bosznia-Hercegovina	3	Mexikó	1
Brazília	3	Mongólia	2
Bulgária	6	Montenegró	1
Chile	1	Nagy-Britannia	32
Costa Rica	1	Németország	95
Cseh Köztársaság	16	Norvégia	4
Dánia	7	Olaszország	80
Dél-afrikai Közt.	2	Oroszország	15
Egyiptom	2	Peru	1
Észtország	4	Portugália	5
Fehéroroszország	1	Románia	29
Finnország	18	Spanyolország	57
Franciaország	34	Svájc	14
Görögország	11	Svédország	11
Hollandia	8	Szerbia	13
Horvátország	20	Szingapúr	1
India	7	Szíria	3
Irak	1	Szlovákia	10
Irán	2	Szlovénia	6
Írország	3	Tádzsikisztán	1
Izrael	6	Törökország	7
Japán	41	Tunézia	1
Kanada	4	Türkmenisztán	1
Kazahsztán	1	Új-Zéland	1
Kína	2	Ukrajna	3
Kolumbia	2	USA	45
Koreai Köztársaság	2	Üzbegisztán	1
Kuba	1	Vatikan	3
Lengyelország	40		

Nemzetközi kiadványcsere forgalom (kötet)

Kiadványfajta	Küldött		Érkezett	
	2010	2011	2010	2011
Könyv	493	276	2.176	1.777
Periodika	2.232	1.585	1.106	1.643
Mikrofilm	--	--	2	--

Könyvvásárlás és csere aránya az utóbbi években (kötet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vétel	3.366	2.804	1.809	1.425	2.598	3.007	2.759	945
Csere	2.000	3.457	2.263	1.904	2.176	2.055	1.962	1.777

Folyóirat-vásárlás és csere aránya az utóbbi években (kötet)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vétel	992	863	864	810	745	620	739	836
Csere	2.364	2.269	1.874	1.731	1.838	1.410	1.076	1.618

A gyarapodás módja (könyvtári egység, felső sor: 2010, alsó sor: 2011)

Típus	Vétel	Csere	Köteles pld.	Ajándék	Felvétel	Összesen
Könyv	2.759	1.962	543	1.566	--	6.830
	927	1.515	553	2.248	--	5.243
Periodika	739	1.076	38	183	--	2.036
	836	1.618	47	212	--	2.713
Kézirat (hagyaték)	1	--	--	14	--	15
	31	--	--	20	--	51
Mikrofilm	--	2	--	--	--	2
	--	--	--	1	--	1
Digitalizált kép	--	--	--	--	41	41
	--	--	--	--	3.833	3.833
Digitalizált szöveg	--	--	--	--	6.397	6.397
	--	--	--	--	3.538	3.538
Hangzó	--	1	--	--	--	1
	--	--	--	--	--	--
Elektronikus	18	3	3	12	--	36
	18	6	2	68	--	94

A Keleti Gyűjtemény ORI adatbázisába a Gyűjteményszervezési Osztály 1.703 tételt leltározott be, ez a teljes évi gyarapodás 22,1 %-a. Ebből a vételes külföldi könyv 205 db, a vételes magyar könyv 80 db, a többi külföldi (332 db) és magyar (619 db) ajándék, köteles példány (56 db) és külföldi csere (98 db). A könyvadományok közül mind értéküket, mind számukat tekintve kiemelkedik Dr. Korvin Gábor professzor (Dahráni King Fahd Egyetem)

adománya (ezek között 2 szumátrai, arab nyelvű kézirat), amelyekből 2011-ben 325 művet tudtunk feldolgozni és az olvasók rendelkezésére bocsátani.

A *Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye* a *Pro Bibliotheca* Alapítvány anyagi segítségével megvásárolta Németh László Vekerdi Lászlónak írt leveleit. Ajándékba kapott 20 tételt, melynek becsült értéke 8.337.000 Ft, az MTA Doktori Tanácsától kapott 145 db disszertációt (értéke 1.450.000 Ft). Jelentősebb ajándékok: F. Csanak Dóra, Molnár Tamás (Thomas Molnar), Nagy Péter irodalomtörténész, akadémikus, Tálasi István néprajztudós, Vekerdi László hagyatéka, Illés László irodalomtörténész levelezése, iratai, Fokos-Fuchs Dávid levelezése, Illyés Gyula és Szent-Györgyi Albert levelei Urbach Lászlónak, Bisztray Gyuláné Borbély Margit és Bisztray György emlékiratai. Az MTA elnöksége 19 db, az Akadémia intézetei és területi bizottságai által kiadott érmet adományozott a Kézirattár éremgyűjteményének. Az ajándékok becsült értéke összesen 9.887.000 Ft.

4. Mikrofilmtár

Állományunk hagyományos része 1 tekercs ajándékba kapott mikrofilmmel gyarapodott. Az állományvédelem már javarészt digitális módon történt. A digitális képkönyvtár adatbázisát folyamatosan bővítjük, 2011-ben 80 képet szkenneltünk. A Műteferrika honlaphoz 302, az arab kéziratok pótlásához (TIMA) 87, és a Könyvtárat ismertető kiadványhoz (TÁMOP) 87 felvételt készítettünk. A Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár és az Olvasószolgálat dokumentumaiból megrendelt digitális felvételeket egyben állományba is vettük. A digitális adathordozókon rögzített anyagok biztonsági másolását folytatjuk. A hagyományos mikrofilmek közül 16 tekercs negatív mikrofilmről készítettünk az olvasóteremben használható pozitív másolatot. Minden könyvtári rendezvényen készítünk fotókat, és ezeket archiváljuk.

2011. december 31-én a mikrofilmtár állománya 32.897 egység volt.

A mikrofilmtári állomány gyarapodása 2011-ben

	Darab (mű)	Felvétel	DVD, CD, mikrofilm
Könyv	27	532	--
Egyéb	517	7.636	--
Összesen	544	8.168	31

IV. FELDOLGOZÁS

1. Gyűjteményfeltárás

A Gyűjteményfeltáró Osztály a könyvtárba újonnan beérkezett dokumentumok, valamint a kölcsönzésből visszakerült, az ALEPH rendszerben még nem szereplő könyvek teljes körű katalogizálását, tartalmi feltárását végzi az összes háttér munkákkal és egyéb javító munkákkal együtt. 2011-ben összesen 167.624 számítógépes rekord készült el, ebből 3.806 volt az újonnan feldolgozott dokumentumok (könyvek, Lieferungok, részcímes periodikák, CD-ROM-ok, DVD-k, térképek) száma. Ez kiegészült 90 HUMANUS-rekorddal, valamint 782 rekatalogizált könyv, 1.680 sorozat, 10.915 Authority (az indexelt adatok besorolási szintű, egységesített névalakjáról készített), valamint a TÁMOP pályázat keretében végzett, az 1986 előtti cédulakatalógusok anyaga retrospektív feldolgozásának 150.351 rekordjával. (Ebből 50.000 kötetet a Medea dolgozott fel, 25.351 kötetet az osztály munkatársai rekatalogizáltak és 75.000 könyv őrlapja került beszkenelésre, ezek a rekordok is megtalálhatók az adatbázisunkban). Az újonnan feldolgozott dokumentumokhoz 12.468 ETO-jelzet és 26.651 alkalmazott tárgyszó kapcsolódik, a különböző névalakokról pedig 16.606 utaló készült. Az MTAK-OTKA közös repozitóriumának (REAL) feltöltése – a TÁMOP pályázati munkák miatt – egyelőre kikerült az osztály munkaköréből.

Új szolgáltatásként számos rekordban szerepel egy új adatmező (856), mely az adott dokumentum témájához, vagy szerzőjéhez kapcsolódó internetes információk, egyéb tudományos munkák, tanulmányok, közlemények, képek, méltatások közvetlen elektronikus elérését teszi lehetővé, további barangolások lehetőségével, anélkül, hogy az adott könyvtári dokumentum rekordjából ki kellene lépnie adatbázisunk használójának.

Az OTKA-gyűjtemény (REAL) minimálisan gyarapodott az év során. Problémát jelent, hogy az OTKA 2011-ban nem tartatta be saját nyílt hozzáférés politikáját, valamint a propaganda és a támogatás nem elégséges a kutatók ellenállásának legyőzéséhez. A REAL 2011 végén 2.687 tételt tartalmazott, kb. 1,2 GB terjedelemben. Az MTA Doktori disszertációit tartalmazó gyűjtemény (REAL-d) szépen fejlődött. A gyarapodás főképp a Doktori Tanács Titkárságán keresztül érkezett, akikkel kiváló az együttműködés. Az év során érkezett több szerzői digitalizálási és közzétételi kérés is. A REAL-d 2011 végén 363 tételt tartalmazott, kb. 13,5 GB terjedelemben. Az év során létrejött a repozitórium harmadik gyűjteménye, az EOD program keretében digitalizált dokumentumok tárolására és szolgáltatására (REAL-EOD). A REAL-EOD tartalma 5 tétel, kb. 0,2 GB terjedelemben.

A Keleti Gyűjtemény 820, az ALEPH rendszerben nem szereplő művet rekatalogizált. Ezek jelentős része a régi Keleti Irodalom szakon, ma már visszakereshetetlen módon nyilvántartott értékes szakkönyv, illetve a kézikönyvtári állományba tartozik.

A feldolgozás összesített számadatai (db)

	Címleírás		Osztályozás	
	2010	2011	2010	2011
Modern könyv (mű)	6.642	3.569	6.642	3.569
Részcímes Periodika	215	195	215	195
Lieferung	379	18	379	18
E-BOOK	--	--	--	--
Authority rekord	7.337	10.915	--	--
Rekatalogizált könyv	5.829	76.133	5.829	76.133
M86-ból átemelt, javított rekord	1.651	295	1.651	295
Alkalmazott tárgyszavak	--	--	29.465	26.651
REAL (Repozitórium) metaadatai	312	--	--	--
MDK (Magyar Digitális Képkönyvtár) metaadatai	180	--	--	--
DVD	14	9	14	9
CD-ROM	24	9	24	9

A Keleti Gyűjteményben komplex módon (címleírás, ETO, tárgyszavazás) feldolgoztak 2.545 művet (3.192 könyvet), 246 sorozatot, emellett készült 555 utaló, 42 rászámolás és 50 duplum. Új digitális gyűjteményt hoztak létre Ibrahim Müteferrikről (<http://mutferrika.mtak.hu/>). Különös jelentőséggel bír, hogy együttműködésben az OSZK Régi Nyomtatványok Tárával, a Keleti Gyűjtemény állományából hiányzó török ősnymtatványok a nemzeti könyvtárban meglévő példányok beszkenelésével kerültek fel a honlapra. A digitális gyűjtemény ezáltal teljes képet ad a magyar származású nyomdász munkásságáról

2. Folyóiratok feldolgozása

A Gyűjteményszervezési Osztály 180 kötet részcímes folyóiratot adott át feldolgozásra. Ezek fűzetadatai a korábbi évekhez hasonlóan az érkeztetés során bekerültek az OPAC-ba is. A nyári zárás ideje alatt lezajlott olvasótermi átrendezés során 177 folyóirat elhelyezése változott. A járulékos háttérmunkálatokat a Gyűjteményszervezési Osztály munkatársa végezte el.

2011-ben az OPAC FIR adatbázisa tovább bővült: 12 (2 magyar, 10 külföldi) új folyóirat címleírására és NPA-bejelentésére került sor. Az új folyóiratokból öt (négy külföldi,

egy magyar) a Keleti Gyűjteményben található. Retrospektív konverzió keretében 81 cím került feldolgozásra az ALEPH-ben, ebből 68 magyar, 13 külföldi.

Összesen 93 tétel került be az ALEPH rendszerbe 2011-ben, ennek köszönhetően immár 14.058 címre bővült az OPAC-ban is elérhető folyóiratok száma. A 2008-nál korábbi tárgyévű folyóiratokat változatlanul a cédulakatalógusba dolgozzák be.

3. Egyéb, speciális dokumentumok feldolgozása

A Keleti Gyűjtemény on-line katalógusában tovább folytatódott Fábri Károly művészettörténész, régész adományokkal kibővült, kéziratos és könyv hagyatékának a feldolgozása (164 rekord). Antalffy Endre erdélyi arabista fia által nekünk adományozott hagyatéka is bekerült az Aleph adatbázisba.

Elkészült az Ibrahim Müteferrika életét és munkásságát bemutató honlap, amelynek bemutatását nagy siker övezte. A Keleti Gyűjtemény továbbra is elkülönítve (RBK rekordként) dolgozza fel az állományába tartozó muzeális értékű könyveket.

A Kézirattárban befejeződött Angyal Dávid, Hegedüs Lóránt, Kmoskó Mihály, Moravcsik Gyula, Péchy Blanka hagyatékának feldolgozása. Befejeződött Stekovics Gáspár gyűjteményének, Gerényi Jakab iratainak, Brandenstein Béla leveleinek, Tolnay Károly (Charles de Tolnay) és Tímár Árpád levelezésének, valamint Márai Sándor Siki Bélához írott leveleinek feldolgozása. Befejeződött Balogh Jenő Tisza Istvánnal kapcsolatos gyűjteményének rendezése és feldolgozása. Befejeződött Szabó Lajos hagyatékának előrendezése. Kardos Tibor és Tamkó Sirató Károly hagyatékának rendezése folyamatban van.

Gyászjelentések száma:	1
Feldolgozott tételek száma:	4.626
Rekordok száma:	1.679
Katalóguslapok száma:	4
Disszertáció feldolgozás:	145
Disszertáció rekord:	145
Katalóguslap beosztás	5

Folytatódott a 16. századi könyvek ALEPH-adatbázisba vitele: 423 darab feldolgozása készült el példányleírással együtt, 353 rekord készült róluk. Rozsondai Béla nyugdíjasként, változatlan munkakörülmények között folytatta az ősnymtatvány-adatbázis utómunkálatait. Mintegy 550 rekordhoz 1.300 képet kapcsolt hozzá. A Keleti Gyűjtemény munkatársai

segítségével ellenőrizte és kiegészítette a Kaufmann-gyűjtemény ősnymtatványainak leírását, valamint leírta az Ant. és az RM III. jelzetű ún. „post-incunabulumokat” (43 rekord), összesen 396 rekordot hozott létre.

A Mikrofilmtárban 2011. év elejétől a Folio adatbázis karbantartása már nem lehetséges. Szükséges volt az állományt átkonvertálni word formátumba. Ez a formátum nem felhasználóbarát és az állományvédelem szempontjából sem kielégítő. Ezért célszerű volna az állományt integrálni az ALEPH adatbázisba.

2011-ben bibliográfiai leírás készült az állományba vett 544 műről. A szerzői, lelőhely szerinti és a raktári cédulakatalógust folyamatosan építjük. 2011-ben a beosztott cédulák száma 1.723 db volt. Az állomány egészéről az OPAC, a régi cédulakatalógus és az olvasók számára nem elérhető word formátum együttesen ad teljes képet.

A II. emeleti konferenciaterem

V. OLVASÓSZOLGÁLAT

A Könyvtár „*Athenaeum az Interneten*” című TÁMOP pályázatában, a könyvtári szolgáltatások fejlesztése és népszerűsítése kapcsán két olyan feladat is volt, amelyet a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály munkatársai végeztek el. Egyrészt rendszeres könyvtárhasználati kurzusokat szerveztek, melyekhez hét különböző tematikát dolgoztak ki. A programokat tavasszal és ősszel előre meghirdették szórólapjaikon, honlapjukon, és eljuttatták a felsőoktatási intézmények és középiskolák oktatóihoz, ill. tanáraihoz. Ezeket a kurzusokat a jövőben is folytatni kívánják. (A munkacsoport tagjai: Haffner Rita, Sallai Ágnes, Szegedi Nóra, Tömöry Pál.)

Elkészítették a *MINERVA – könyvtári kisokos* nevű online oktatócsomagot, amely a <http://minerva.mtak.hu/> címen érhető el. Ez szintén a könyvtári források és eszközök használatához kíván gyakorlati segítséget nyújtani, rövid oktatófilmekkel, keresési példákkal, fogalomtárral és gazdag linkgyűjteménnyel a könyvtári és tudományos világból. (A munkacsoport tagjai: Horváth Hajnalka, Kapus Erika, Nagy Erika, Tömöry Pál.) A kurzusok és az oktatócsomag segíti a tájékozódást és a kutatást, az egyetemi tanulmányoktól egészen a tudományos publikálásig. Emellett munkatársaink részt vállaltak a könyvtárismertető kiadvány elkészítésében is.

Az olvasói géppark bővülésével növekedtek az igények és a feladatok is; ezek megoldásában az Informatikai Osztály működött közre. Olvasóink kényelme érdekében 2011-ben a Könyvtár rövidebb nyári szünetet tartott, mint a korábbi években: hat hét helyett csak négy hétig volt zárva, és két hétig rövidített nyitva tartással működött.

1. Olvasóforgalom, kölcsönzés

2011-ben a könyvtár regisztrált használóinak száma 4.780 volt; közülük a könyvtárat aktívan használók száma 3.812 fő. Az év során 681 új beiratkozót regisztráltunk; 260 napi olvasójegyet, 565 regisztrációs jegyet és 117 öt alkalomra szóló látogatójegyet állítottunk ki. Ez utóbbi, amelyet tavaly vezettünk be, népszerű volt olvasóink körében, sokan választották ezt a napijegy helyett. Beiratkozási díjakból idén nettó 2.823.000 Ft bevételünk volt.

A központi olvasótermet és a 2010 decemberében megnyitott digitális dolgozószobát olvasóink 30.325 alkalommal vették igénybe (ebből a digitális dolgozószoba forgalma: 1.445 látogatási alkalom). A kikölcsönzött dokumentumok száma a tavalyihoz

használó: az év során 16.780 könyvet kölcsönöztek. A helyben kölcsönzés (raktári kérés olvasótermi használatra) csökkent: olvasóink 133.052 könyvet és folyóiratot kértek helyben használatra. A szabadpolcos állomány dokumentumait becslésünk szerint kb. 16.650 alkalommal vették kézbe. Továbbra is népszerű az on-line dokumentum-előkészítés: naponta 10-15 kérés érkezik ebben a formában.

A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása (%)

	Könyvolvasó	Folyóirat olvasó
MTA rendes és levelező tagja	1,2	1,0
Egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	35,1	19,4
Egyetemi oktató	4,3	22,5
Tudományos kutató, PhD hallgató	13,1	19,4
Nem főfoglalkozású kutató	16,1	19,4
Egyetemi hallgató	24,1	15,5
Egyéb	6,1	2,8
	100,0	100,0

Az állomány használatának megoszlása szakok szerint (%)

Szakcsoport	Könyv	Folyóirat
0 általános művek	1,3	3,2
1/2 filozófia, pszichológia, vallás	17,2	8,0
3 társadalomtudomány	8,8	10,4
5 természettudomány	1,5	11,5
6 alkalmazott tud.	1,8	9,3
7 művészetek	5,2	6,2
80 nyelvtudomány	8,6	15,8
82 irodalomtudomány	30,5	11,8
9 földrajztudomány, régészet, történettudomány	25,1	23,8
Összesen	100,0	100,0

2. Különgyűjtemények olvasói

A Kézirattárnak 343 beiratkozott olvasója volt, akik 1.349 könyvtári használat során 67.076 dokumentumot használtak.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében továbbra is kiemelten nagy volt az érdeklődés az Akadémia kis-, ill. nagygyűléseinek jegyzőkönyvei, hivatali (RAL) iratai, Kosztolányi Dezső kéziratai, valamint a Történettudományi Bizottság másolatgyűjteményének olasz oklevelei iránt, de Arany János levelezését, Reguly Antal jegyzeteit, Balázs Béla és Szabó Lőrinc kéziratait is sokan tanulmányozták.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményét a következő nevesebb olvasók vették igénybe: Ács Tibor (MTA doktora), Adamik Tamás (MTA doktora), Benkő Samu (az MTA külső tagja), Bojtár Endre (MTA doktora), Dávidházi Péter (MTA levelező tagja), Domokos Mátyás Zoltán (MTA doktora), Erdélyi István (MTA doktora), Heltai János (MTA doktora), Honti László (MTA rendes tagja), Horváth Iván (MTA doktora), Kabdebó Lóránt (MTA doktora), Korompay János (MTA doktora), Madas Edit (MTA doktora), Miskolczy Ambrus (MTA doktora), Pléh Csaba (MTA rendes tagja), Ritoók Zsigmond (MTA rendes tagja), Szegedy-Maszák Mihály (MTA rendes tagja), Szűcs András (MTA levelező tagja), Várkonyi Ágnes, R. (MTA levelező tagja).

Külföldi kutatók: Clark, Jonathan P. (Concordia College of the Evangelical Lutheran Church in America), Dinca, Adinel Ciprian (Román Tudományos Akadémia), Magina, Adrian (Muzeul Banatului Montan Resita), Ivshin, Leonid (Udmurt Institute of History, Language and Literature), Vashchenko, Mihail (Institut of Slavic Studies, Moszkva).

A Kézirattár honlapjai közül a legtöbben a Radnóti Miklós-honlapot nézték meg (29.268 látogató), de szép számban volt látogatója a többinek is: Carbo (10.119), Pápai Páriz Ferenc (9.546), Bolyai (6.207).

A Mikrofilmtárnak 523 távhasználója, 1.036 személyes (megrendelő + helyben olvasó + kölcsönző) látogatója volt, ebből 15 kölcsönző, 96 beiratkozott olvasó, akik 485 alkalommal 1.225 dokumentumot kutattak helyben. Sokan kutatták a Keleti Gyűjtemény (Goldziher levelezés, Kaufmann Gyűjtemény stb.) anyagait. Idén kiemelten érdeklődtek a magyar és latin nyelvű kéziratok iránt. A különgyűjtemények anyagaiból a magyar olvasók mellett erdélyi, japán, kanadai és német kutatók is dolgoztak.

A Keleti Gyűjtemény olvasótermét olvasóink 6.409 alkalommal vették igénybe és 22.098 könyvet, folyóiratot, illetve kéziratot tanulmányoztak. Az olvasók többsége felsőbb évfolyamos egyetemista és PhD hallgató volt, de a Gyűjtemény rendszeres olvasói között nagy számban található az MTA tagjai és doktorai is. Külföldről nemcsak levélben fordultak hozzánk unikális kéziratainkkal kapcsolatos kérésekkel, hanem gyakran személyesen is a Gyűjteményben kutattak külföldi tudósok Izraeltől Kínáig.

Kiugróan magas a látogatottsága a Keleti Gyűjtemény digitális honlapjainak, így a kéziratokat teljes terjedelmükben tartalmazó Kaufmann-gyűjteménynek (15.223/62.091), amelynek tavaly közel 2.500 visszatérő olvasója volt. Változatlanul igen népszerű a Csoma-gyűjtemény (9.069/23.153), de az októberben megnyílt Műtefferrika-honlap is magas látogatottságnak örvend (518/1989) (zárójelben a látogatók, illetve a letöltés száma).

3. Tájékoztatás

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály munkatársai személyesen, telefonon, hagyományos és elektronikus levélben adnak tájékoztatást olvasóinknak és a hozzánk forduló érdeklődőknek. A technikai jellegű kérdések (általános információ a könyvtár, ill. a könyvtári rendszer használatáról, szolgáltatásairól, ezekkel kapcsolatos felvilágosítás, ügyintézés) száma - a tavalyi évhez hasonlóan - 7.600-ra becsülhető; hosszabb kutatást igénylő referenz kérdés 2.256 volt.

A Könyvtár megújult honlapján már lehetővé vált, hogy olvasóink feliratkozzanak elektronikus hírlevelünkre; ennek segítségével gyorsan és időben tájékozódhatnak pl. a különféle online adatbázisok ideiglenes eléréséről, új beszerzésű külföldi könyveinkről (ezek listáját idén 10 alkalommal tettük közzé). Könyvtárunk kiadványainak árusításából, amely szintén az osztályunk feladata, 2011-ben nettó 139.000 Ft folyt be.

A Keleti Gyűjtemény kiadványai közvetlenül a Gyűjteményben is megvásárolhatóak, helyi értékesítésükből 64.410 Ft bevétel származott. A Keleti Gyűjtemény továbbra is rendszeresen, tematikus bontásban, a honlapon teszi közzé új beszerzésű külföldi könyveit. Ezen kívül a Gyűjtemény munkatársai személyesen, telefonon, hagyományos és elektronikus levélben adnak tájékoztatást az olvasóknak és a hozzájuk forduló hazai és külföldi érdeklődőknek.

A Kézirattárban személyesen és hosszabb időt igénylő *levélbeli* tájékoztatásban az alábbiak részesültek: A Friedrich Schlegel leveleinek kritikai kiadását készítő munkacsoport (Kritische Friedrich Schlegel-Ausgabe Mainz/Wien, Österreichische Akademie der Wissenschaften), VERMANEL-projekt, az MTA Titkársága Jogi és Igazgatási Főosztálya.

Az MTV1 március 15-ei *Nappali* c. műsorához az 1848-as forradalom- és szabadságharcral kapcsolatos dokumentumokat kutattunk fel a Kézirattár anyagából és tanácsainkkal segítettük a felvételt.

4. Használók képzése, oktatás

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály 2011-ben az alábbi 17 látogatói, ill. hallgatói csoportot fogadta (összesen 258 főt):

Kutató Diákok Országos Szövetsége tagjai (2 csoport),
ATALANTA Oktatási Központ hallgatói,
Magyar Táncművészeti Főiskola hallgatói (2 csoport),
ELTE BTK magyar szakos hallgatói,
Budai Ciszterci Szt. Imre Gimnázium diákjai,
KRE BTK angol szakos hallgatói,
ELTE BTK angol szakos hallgatói,
ELTE Gyakorló Általános és Középiskola tanulói (2 csoport),
Hild József Általános Iskola tanárai és tanulói,
Budapesti Horvát Óvoda, Ált. Isk., Gimn. és Diákotthon tanulói,
CEU Department of Medieval Studies hallgatói,
határon túli magyar könyvtárosok csoportja,
ELTE BTK francia szakos hallgatói,
Bolyai Műhely Alapítvány diákjai.

Látogatóink rövid áttekintést kaptak könyvtárunk történetéről és megismerkedhettek gyűjteményeinkkel és szolgáltatásainkkal. Emellett a TÁMOP pályázatunk keretében szervezett használó-képzési kurzusainkon 71 fő vett részt.

A korábbi évek hagyományai szerint a Keleti Gyűjtemény és a Kézirattár folytatta a bölcsész MA és PhD hallgatók szaktájékoztatását, illetve elősegítette kisebb szemináriumok helyben történő megtartását, amelyek a gyűjtemények kéziratos anyagára támaszkodtak. Ezek közül megemlítendő a CEU, a PPKE BTK, valamint az ELTE BTK több szakának diákcsoportja.

5. Könyvtárközi kölcsönzés

Könyvtárunk az ODR szolgáltató tagkönyvtáraként ebben az évben is jelentős részt vállalt a hazai gyűjtemények közötti dokumentum-ellátásban. A hozzánk beérkezett kérések száma 2.561 volt, (2010-ben 2.702), ezekből 1.621 kérés könyvekre, 940 kérés folyóiratokra vonatkozott. A könyvtárközi kölcsönzéssel kért másolatokat szinte kizárólag elektronikus formában szolgáltatottuk, munkatársaink több mint 10.000 oldalt küldtek szkennelt formában

partnereinknek. Emellett 68 kérést az online előfizetéses adatbázisok PDF formátumú cikkeinek elküldésével teljesítettünk.

Az olvasóink számára indított könyvtárközi kölcsönzési kérések száma jelentősen, csaknem 30%-kal nőtt: 690 db volt (2010-ben 539 db). Ezek közül 197-et külföldi könyvtáraktól, 493-at hazai gyűjteményekből kértünk. A belföldi kérések számának növekedését sajnós részben a Könyvtár saját könyvbeszerzéseinek csökkenése okozza. Ebben az évben is folytattuk a kedvezményes külföldi könyvtárközi kölcsönzést: egy-egy olvasó öt kötetet kérhetett 50%-os áron, 2.250 Ft-ért; idén 60 olvasónk élt ezzel a lehetőséggel. A kölcsönzési díj felét a Könyvtár fizette, ez nettó 326.000 Ft volt.

A könyvtárközi kölcsönzés számadatai 2011-ben (dokumentumok, db)

Kérés	Szám	Teljesítés	Eredeti	Nyomtatott	Elektronikus
beérkezett	2.561	adott	1.509	8	913
küldött	690	kapott	619	6	23

6. Raktározás, állományellenőrzés

2011-ben a Gyűjteményfeltáró Osztálytól 3.496 könyvtári egységet vettünk át raktározásra, ezek megoszlása a következő: 3.445 db könyv, 9 db CD-ROM, 9 db DVD, 9 db rekatalogizált könyv, 6 db térkép, ill. atlasz és 18 db Lieferung.

A 200.000-es raktári jelzetű könyvállományból 46 polcméternyi anyagot költöztettünk ki törökbálinti raktárunkba. Innen az év folyamán olvasói kérésekre és retrospektív feldolgozásra is szállítottunk be anyagot. A törökbálinti raktár éves forgalma mintegy 10.400 könyvtári egység volt; a beküldött dokumentumok megoszlása gyűjteményi egységenként: az Olvasószolgálatra 4.282 db könyv, a Folyóirat-olvasóba 3.247 kötet folyóirat, a Keleti Gyűjteménybe 2.835 db könyv, a Kézirattárba 24 db disszertáció, a Levéltárba 317 levéltári doboz és 1.139 levéltári dosszié.

Júliusban megérkezett Törökbálintra az USA-ban elhunyt filozófus, Molnár Tamás hagyatéka: munkatársaink közel 100 polcméternyi könyvet és folyóiratot válogattak szét és helyeztek el a raktárban. Több hónapos munkát jelentett a nemzetközi csere céljaira tárolt állományból az időszak kiadványok (kb. 1.170 polcméter) apasztása és elszállításuk előkészítése, a megőrzendő példányok csomagolása, valamint a készletnyilvántartás módosítása. A Nemzeti Kaszinó korábban szakcsoportok szerint szétválogatott gyűjteménye visszakerült eredeti helyére. Habár a tervezett raktárbővítés 2011-ben sem valósult meg, a

felszabadult terület célszerűbb felhasználásával egyelőre megoldódtak raktározási gondjaink. Szeptemberben lecserélték a régi raktárrész elavult szellőztető-párásító berendezését; ezt követően a raktár páratartalma már megfelelő volt.

Az év során olvasóink által elvesztett könyvek (2 db) adatait átadtuk a Gyűjteményszervezési Osztálynak pótlásra, ill. törlésre.

7. Állományvédelem

Király utcai műhelyünk igyekszik valamennyi gyűjteményi egységünk kötészeti igényét teljesíteni. 2011-ben változatlan személyi összetétellel, a korábban kialakított ütemezés szerint, zökkenőmentesen folyt a munka. Összesen 2.331 könyv, ill. folyóirat kötése készült el, ezek kötésfajták szerinti megoszlása a mellékelt táblázatban látható. A két restaurátor végzettségű munkatárs ebben az évben 800 munkaórában 15 kötetet restaurált. A Könyvtár anyagi helyzete sajnos továbbra sem tette lehetővé a műhely berendezésének és gépeinek felújítását, ill. korszerűsítését, és a kötészeti alapanyagok beszerzése is csak szerény mértékben, a legszükségesebbekre szorítkozva volt megoldható.

A kötészeti műhely szolgáltatásai az egyes osztályok számára (db)

Kötésfajta	Olvasószolgálat	Folyóirattár	Keleti Gyűjtemény	Kézirattár	Összes
ragasztott	1.535	324	130	38	2.027
fűzött	46	0	28	1	75
csíkozott	0	198	0	0	198
gerincjavítás	14	0	2	0	16
restaurálás	9	0	6	0	15
téka	9	0	1	26	36
összesen	1.613	522	167	65	2.367

Megvalósult „Az MTAK Keleti muzeális értékű tibeti kéziratának és fanyomatainak állományvédelmére” című, 2010-ben elnyert pályázat felhasználása. 1.000.000 Ft-ot kaptunk, melyhez 429.000 Ft önrész járult, a munkálatokra 2011 tavaszán került sor. A pályázat lehetőséget teremtett arra, hogy az MTAK Keleti Gyűjteményében lévő, felbecsülhetetlen értékű muzeális tibeti kéziratok és fanyomatok egy további része szakszerű állományvédelemben részesüljön. A korábbi borítások nem biztosítottak pormentes védelmet, valamint műanyagból készültek, így önmagukban is veszélyeztették a dokumentumokat. Az

állományvédelemben részesített művek tárolását a Könyvtár egy külön helyiségben oldotta meg, ezáltal biztosítva megfelelő elhelyezésüket.

Megvalósult az NKA Könyvtári Kollégiumához 2010-ben restaurálásra benyújtott pályázat, melynek keretében 1.300.000 Ft-ot kaptunk, ehhez 30 % önrész, 558.000 Ft járult. A pályázatot a Kézirattár a Keleti Gyűjteménnyel közösen nyújtotta be, az összeget megosztva használtuk fel. A Keleti Gyűjtemény a pályázat keretén belül tibeti, török és arab kéziratokat, fanyomatokat és ősnymtatványokat restauráltatott. A Kézirattár és a Keleti Gyűjtemény közös restaurálási pályázata (pályázati azonosító: 2129/0162) 1.300.000 forintot nyert az NKA-tól. A Kézirattár NKA pályázati pénzből restaurálásra összesen 1.058.000 Ft-ot fordított. Az összegből 17. és 18. századi kéziratokat (köztük a Csíksomlyói prédikációs gyűjteményt, Veresmarti Mihály és Cserei Mihály kéziratok kötetét), 15-18. századi nyomtatványokat és Mohács előtti okleveleket restauráltattunk.

8. Reprográfia

Ebben az évben a Másoló Műhelyben 370 olvasói megrendelésre 42.570 db fénymásolat készült (2010-ben 51.488 db). Ezekből munkatársunk 10.367 db-ot az Infotec MPC 2030-as típusú készüléken, 32.203 db-ot a Nashua gépen készített. A könyvtári célokra készült másolatok száma 10.544 db (ez több mint kétszerese a tavalyinak); ebből 7.286 db hiányos kötetek pótlását vagy állományvédelmi célokat szolgált. Olvasóink idén már a műhelyben is rendelhetek szkennelést, ezzel az eljárással 1.097 felvétel készült. Színes fénymásolásra és nyomtatásra nem volt számottevő igény. A műhely teljes nettó bevétele 2011-ben 265.000 Ft volt.

A tavaly vásárolt két, kártyával működő önkiszolgáló másológépet olvasóink egyre inkább megkedvelték: az év során közel 100 kártyátadtunk el. Ezeken a gépeken nyomtatni és szkennelni is lehet, a megrendelhető szolgáltatásoknál kedvezőbb áron. (Ez is hozzájárult a Másoló Műhely bevételeinek csökkenéséhez.) A forgalmi adatok a következők: 14.477 nyomtatott, ill. fénymásolt oldal, 217.160 Ft értékben, és 10.118 szkennelés, 50.590 Ft értékben.

A kártyával használható készülékek mellett továbbra is biztosítottuk a készpénzes nyomtatást a folyóirat-olvasóban: ebben az évben itt 2.039 oldalt rendeltek látogatóink, ebből nettó 46.000 Ft bevételünk volt. Az olvasóteremben található, érmével működő önkiszolgáló másológépeken olvasóink 57.235 db másolatot készítettek. Idén 191 alkalommal

engedélyeztük saját digitális fényképezőgép használatát, egy-egy cikk vagy rövidebb könyvrészlet felvételéhez.

A 2010-ben elindított EOD (E-Books On Demand) szolgáltatást, bár több fórumon és formában is népszerűsítettük, sajnos nem sikerült megkedveltetni felhasználóinkkal. Részben a szolgáltatás hazai viszonylatban magas ára, részben a helyben elérhető olcsóbb reprográfiai lehetőségek is magyarázzák, hogy idén mindössze egy megrendelés érkezett ilyen igényes könyv-digitalizálásra.

A Kézirattárban helyben 6487 fénymásolat készült, ebből ÁFÁ-val együtt összesen 428.885 (173.885 Ft+850 EU) Ft bevétele származott.

A Keleti Gyűjtemény korlátozott mennyiségben, helyben is biztosít lehetőséget a kisebb reprográfiai igények azonnali kielégítésére, melyből nettó 34.995 Ft bevétel származott. Keleti Gyűjteményből származó kéziratok és könyvek Mikrofilmtárban készített szkenneléseiből, illetve a Gyűjtemény által kiadott felhasználási engedélyekből 990 EUR és 300 AUD bevétel folyt be a Könyvtár számlájára.

9. Fotótechnikai térítéses szolgáltatások

Felvételek száma

	2010	2011
Mikrofilm	0	0
Kisfilm	0	0
6x6 vagy színes felvétel	0	0
Digitális felvétel	7	11
Összesen	7	11

Másolatok száma

	2010	2011
Mikrofilm-másolat (m)	177	143
Fotókópia (nagyítás)	50	0
Elektrosztatikus nagyítás	735	1.555
Digitális (szkennelés)	7.933	3.245
Összesen	8.895	4.943

A megrendelésekből származó bevétel összege áfa nélkül: 836.904.- volt.

VI. INFORMÁCIÓ- ÉS TARTALOMSZOLGÁLTATÁS

1. Számítógépes Referenz Szolgálat

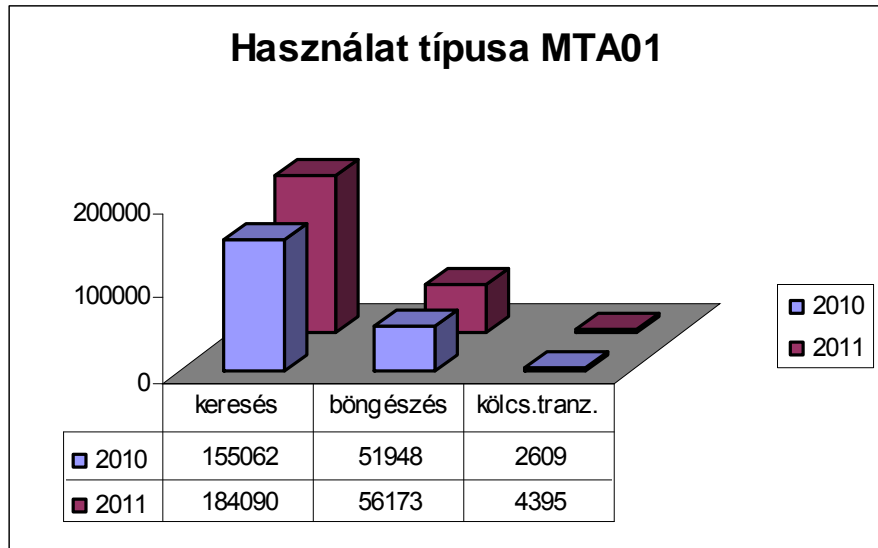
A csoport feladata: idézettség figyelés, impakt faktor listák összeállítása, valamint a kutatók publikációs listájának és ezek hivatkozásainak integrálása a Magyar Tudományos Művek Tárába (www.mtmt.hu). Szolgáltatásunk alapját az idézettség figyelésnél a Web of Science-ben elérhető adatbázisok képezik: a Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED) (1975-től), a Social Sciences Citation Index (SSCI: 1975-től) és az Arts & Humanities Citation Index (A & HCI: 1975-től). Az impakt faktor lista összeállításánál és az impakt faktor igazolás elkészítésénél a Journal Citation Reports CD és on-line (2007-2010) változatait használjuk. Az on-line listákat az EISZ-en belül és a www.isiknowledge.com címen lehetett elérni.

Az év során megrendelt szolgáltatásokra kb. 93 gépóra munkaidőt fordítottunk, ebből nettó 756.000 Ft bevételünk volt. Emellett személyesen, telefonon és drótpostán is nyújtottunk tájékoztatást a nagydoktori eljárással és szolgáltatásainkkal kapcsolatban. A csoport munkatársai részt vesznek a digitális dolgozószoba felügyeletében és a könyvtárhasználati kurzusok vezetésében is.

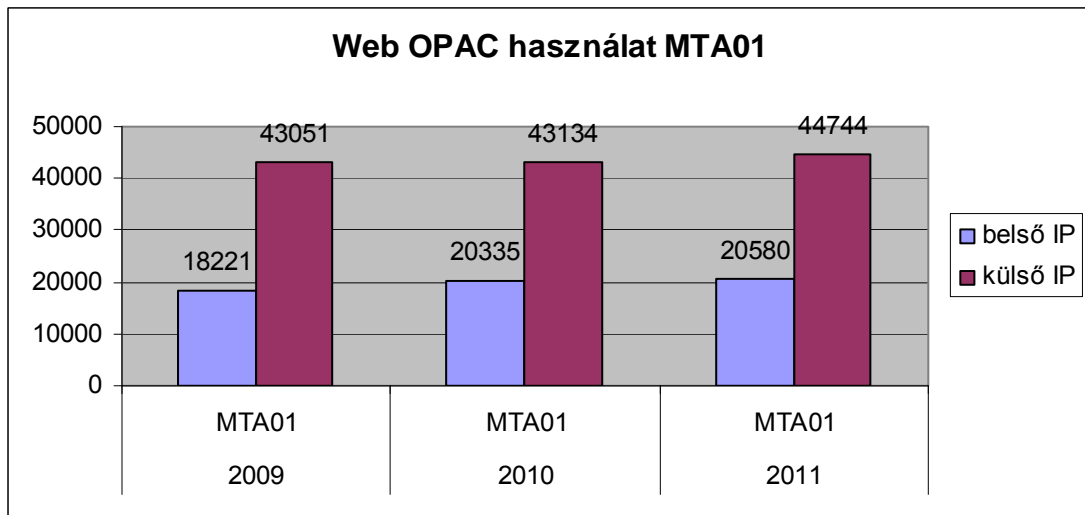
2. Online elektronikus források

OPAC

Az online katalógus nyitó kereső képernyőjét úgy alakítottuk ki, hogy kényelmesen, a téma szerint releváns egy vagy több adatbázisban is lehet párhuzamosan keresni. A szerző, cím, téma szerinti konkrét szavak, kifejezések keresése mellett böngészni, vagyis a szerzők illetve címek betűrendes listájában lapozgatni is lehet. Olvasójeggyel rendelkező látogatóink ellenőrizhetik és hosszabbíthatják kölcsönzéseiket, valamint elérhető dokumentumokra előkészítést kérhetnek az OPAC-ban – ezek a tranzakciók az ábrán 'köles.tranz.' megjelöléssel jelennek meg.

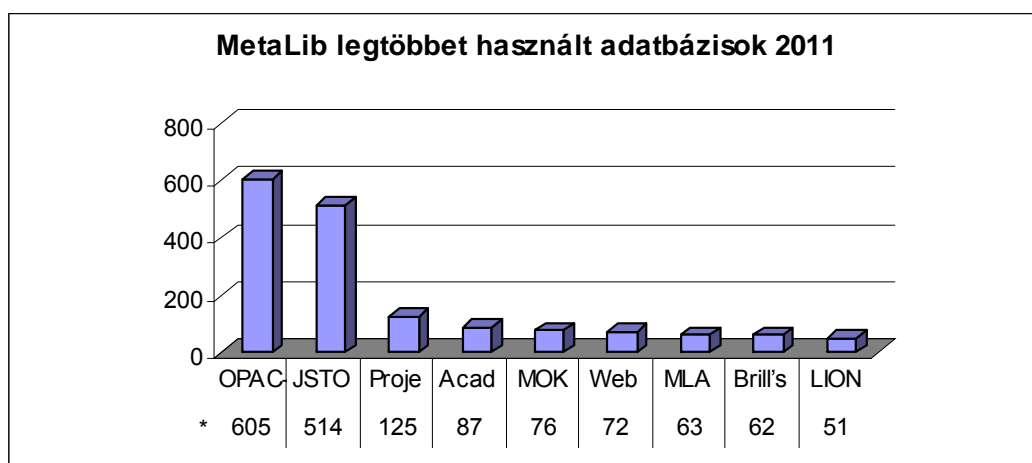
A 2010. évi használathoz képest a 2011. évben már többen használták az online katalógust, a kölcsönzési tranzakciók távoli elérése 168%-os, a keresés 119%-os növekedést mutat. A keresések alapvetően az általános (MTA01) katalógust érintik.

A 2009-2011. évekre vonatkozóan az MTA01 adatbázis könyvtáron belüli és távoli (könyvtári IP tartományon kívüli) *Web OPAC használatot* elemezve jól látható, hogy a távoli elérés több mint kétszerese a könyvtáron belüli használatnak. Feltehetően ez nem csak az online katalógusra és az abban elérhető, a dokumentumok használatával kapcsolatos szolgáltatásokra igaz. Fontos ezért, hogy a honlapról könnyen, gyorsan, felhasználó-barát módon legyenek elérhetők szolgáltatásaink.

MetaLib

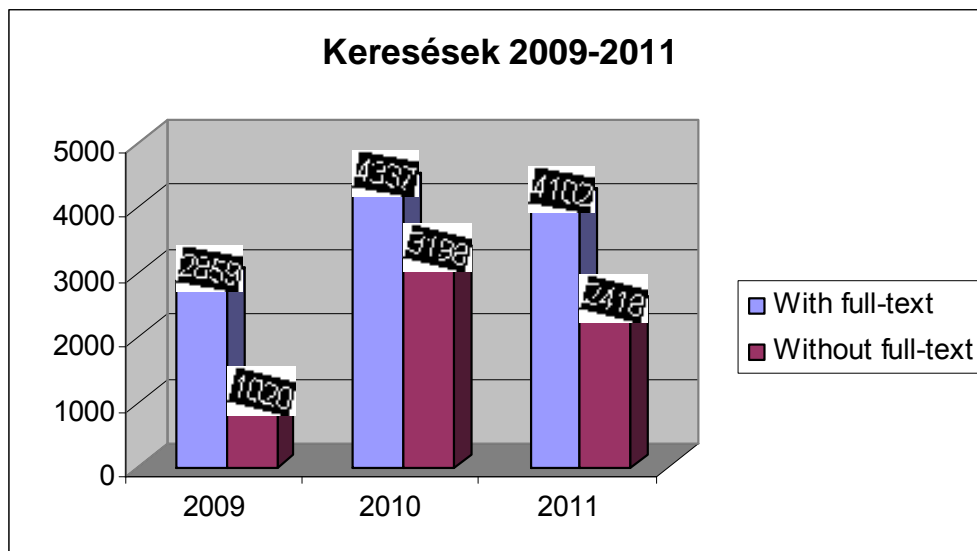
A MetaLib portál az átalakítás után csak az év második felétől volt nyilvánosan elérhető, ezért a *MetaLib legtöbbet használt adatbázisok 2011* ábra számai az egész évre vonatkozóan nem valós adatok. Ebben a statisztikában csak azt a használatot látjuk, ami a MetaLib portálon keresztül, vagy az Adatbázis keresése, vagy a MetaKereső oldalon történt. Az online katalógusok után a JSTOR, majd a ProjectMUSE és az Academic Search Complete a leginkább használt adatbázisok.

Online folyóiratok

Az SFX támogató szolgáltatás része az SFX tudásbázis rendszeresen frissítése, ami az elérhető források és folyóiratok, valamint a szolgáltatók karbantartását jelenti. Könyvtárunk saját, és az EISZ nemzeti program előfizetései alapján a releváns folyóiratok elérését aktiváljuk, a folyóiratok A-Z listáját rendszeresen frissítjük. A megújított honlapon az A-Z listán kívül lehetőség van a hivatkozáskeresőben folyóiratok, cikkek adatai alapján is keresni a 'Keresés e-folyóiratokban' menüpontban.

A 6.520 keresés 42%-a a folyóiratok A-Z listáján keresztül történt (2009-ben 3.879 keresés 51%-a, 2010-ben 7.535 keresés 38%-a). A keresések 63% teljes szövegű megtekintés, illetve letöltés volt (2009-ben 74%, 2010-ben 58%). 2011-ben csökkent az SFX-en keresztüli keresések száma, az ok kiderítéséhez a forrásaink használatának mélyebb elemzésére lenne szükség, hiszen az elérhető online folyóiratok száma nem csökkent.

A leginkább használt folyóiratok, melyekre 20-nál több lekérdezés történt:

folyóirat	kérés
0097-8507 Language	61
0036-8075 Science	54
1001-6538 Chinese Science Bulletin	49
0028-0836 Nature	39
0080-2549 Revue des études arméniennes	31
0521-9744 Babel	30
0184-6949 L'Année philologique	29
0378-2166 Journal of pragmatics	28
0041-3917 Tudományos és műszaki tájékoztatás	27
0901-8328 SJOT, Scandinavian journal of the old test.	27
1216-8076 Acta linguistica Hungarica	25
0008-199X Cambridge quarterly	24
Journal of apicultural research & bee world	24

The Central European Journal of Social Sciences and Humanities

A nemzetközi online folyóirat (magyarországi szerkesztője Nagy Erika) új, modernebb platformra került, az adatok konvertálása megtörtént. A fejlesztés többek között lehetővé teszi a UNICODE karakterek használatát (tehát a magyar ékezetes betűkét is); az új adatbázis-struktúra hosszabb mezőket tartalmaz. Ezek a változtatások jelentősen javítják az

adattárisban tárolt információk minőségét, és eredményesebbé teszik a keresést. A szolgáltatás informatikai háttérét továbbra is a Varsói Egyetem szolgáltatja, a Lengyel Akadémiával történt megállapodás szerint. Az adatok bevitele a korábbiaktól eltérően a lengyel fejlesztésű „DeskLight” kliensprogramon keresztül történik; a rekordok főszerkesztői ellenőrzés után kerülnek az adattárisba. A felhasználók szempontjából fontos új keresőfelület kialakítása és tesztelése jelenleg zajlik, amely összetettebb keresőkérdések megfogalmazását teszi majd lehetővé.

VII. INFORMATIKA

Az Informatikai Osztály szempontjából a 2011-es év sem volt mentes a kihívásoktól. A karbantartási, hibaelhárítási feladatok és a telefonos segítségnyújtás egyre több munkát jelent az osztály dolgozóinak, tekintettel a géppark majdnem negyedének elavult állapotára. Az osztály létszáma a második félévben csökkent, mert Bánhegyi Zsolt nyugdíjba ment, helyette nem került új dolgozó az osztályra. A korábban nem vagy hiányosan létező nyilvántartások (szerverek, kliensek, nyomtatók, szünetmentesek) elkészültek, a működési rend kidolgozása folyamatban van. A feladatok számbavétele, a mentési rendszer és a biztonságos üzemeltetés feltételeinek áttekintése megtörtént.

A szűkös pénzügyi lehetőségek ellenére sikerült a két fontos, de nagyon régi szerver (web és Aleph) cseréje, a beszerzés a Pro Bibliotheca Alapítvány keret terhére történt. Az új szerveren az összes szerver állapotának és használatának alapos áttekintése után virtuális környezet kialakítása látszott indokoltnak, a web szerver újabb, menedzselhető operációs rendszerkörnyezetbe került, ezzel a szolgáltatási sebesség növelését értük el. Az Aleph új verziójának a telepítése már az új szerverre történt, így 2012-ben az Aleph új verzióra áttérés után az SFX/MetaLib szerver költöztetése is megoldódik.

A videokonferencia-teremben márciusban volt az első éles adás, az év folyamán az MTMT és az EISZ Bizottság rendszeresen igénybe vette egy vagy több helyszín bekapcsolásával. Új feladat volt a rendezvényekkel kapcsolatban a videokonferencia-terem foglalása, a II. emeleti konferenciaterem és a Vasarely-terem rendezvényeinek informatikai előkészítése, biztosítása.

Az Osztálynak folyamatosan biztosítani kell a munkatársak feladatvégzéséhez, valamint a könyvtári szolgáltatásokhoz szükséges informatikai háttérrel, a teljes hálózat biztonságos üzemeltetését. Ennek érdekében figyelmet kell fordítani a működés rendszeres

ellenőrzésére, követni az informatikai újdonságokat, és javaslatot készíteni a fejlesztésre, szinten tartásra. A szerverekhez és a wifi access pontokhoz monitorozó rendszer bevezetése megtörtént, így távolról is figyelni lehet a működést, észlelni a problémát. A biztonságos üzemeltetés érdekében a Gazdasági osztály olyan munkaállomásaihoz, amelyeken az adatok biztonsága ezt megkívánta szünetmentes tápegységek telepítésére, valamint a keletkező adatok mentési eljárásának kialakítására került sor. A munkatársi számítógépek állapotának felmérését, mint minden évben, 2011-ben is elvégezte az Osztály: minimum 10 gép cseréjére lett volna szükség. A költségvetési megvonások miatt nem sikerült új gépeket venni, így az év folyamán többször is előfordult, hogy komoly szervezés kellett ahhoz, hogy a javítás idejére számítógép álljon a dolgozó rendelkezésére. A munkaállomások tervszerű cseréje, az éves költségvetésben erre a célra fordított keret meghatározása fontos, hiszen mindenki számára munkaeszköz a számítógép, és jelenleg nincs tartalék a rendszerben. A Digitális dolgozószoba gépeivel növekedett az olvasói géppark, az olvasók számára kínált alkalmazások egységesítése megtörtént, az Olvasószolgálattól kapott igénylista alapján a folyamatos frissítést végzik az Osztály dolgozói. Az olvasói gépek védelme érdekében a DeepFreeze program telepítésével biztosítottuk, hogy a számítógépek minden bekapcsoláskor az eredeti beállításokra állnak vissza. Az olvasók által kártyával használt két multifunkcionális nyomtató/másoló/szkenner gép a kezdeti problémák után gond nélkül működött. A költségellenőrző szoftver működéséhez szükséges Windows operációs rendszerhez licencet nem vásároltunk, az év folyamán az ingyenesen letölthető korlátozott ideig érvényes verzió volt használatban.

A könyvtári hálózat 2010-ben elkezdett átalakítása, fejlesztése befejeződött, a dolgozók, a gazdasági osztály és az igazgatóság külön alhálózatba kerültek. Az év végén szükségessé vált a hálózat bővítése az MTA KSZI könyvtárba integrálása okán. A régi nem menedzselhető stwitchek cseréje szükséges ahhoz, hogy a mai igényeket kielégítő jól kezelhető hálózati struktúrát tudjunk üzemeltetni.

A honlapról elérhető virtuális (digitális) gyűjtemények karbantartását az Informatikai Osztály munkatársai folyamatosan végezték. Új digitális gyűjtemény (Müteferrika), és a könyvtári minerva (minerva.mtak.hu) dns konfigurálása megtörtént.

Az Osztály munkatársai közreműködtek az ősnymtatványok adatbázisának gondozásában, az adatbázis táblákban a szükséges módosításokat elvégezték, így a rekordok már az online katalógusban is elérhetők. Az Aleph és a kapcsolódó könyvtári szoftverek rendszer-könyvtárosi feladatainak ellátását, az online források menedzselését (az elérések karbantartását, az EISZ keretében elérhető újabb adatbázisok folyóiratlistájának aktiválását az

SFX és a MetaLib rendszerekben), valamint a szupport vállalattal való folyamatos kapcsolattartást az Informatikai Osztály végezte. A MetaLib használata az év második felében vált publikussá miután a portál kialakítása megtörtént, az adatbázisok elérése ezen keresztül biztosított.

Az Informatikai Osztály munkatársa koordinálta a TÁMOP pályázattal kapcsolatos adatbázis fejlesztés feladatokat, menedzselte a retrospektív konverziós munkákat (szkennelés, indexek, statisztikák, ellenőrzési listák), és a vállalt 75 ezer rekord átadását a MOKKA/ODR rendszerbe. A TÁMOP vállalás másik 75 ezer rekordjához 76.174 cédula/őrlap szkennelése határidő előtt befejeződött, a szkennelt képek feldolgozását saját erőből (2.731) és 6 könyvtáros képzésben részt vevő hallgató (36.471) végezte. A cédulák/őrlapok minősége szükségessé teszi minden cédula korrekcióját, ezért az online katalógusba tölthető állapot elérése még folyamatos munkát jelent 2012-ben is. A MOKKA/ODR rendszerbe átadott és a szkennelt feldolgozásból már az online katalógusba töltött bibliográfiai rekordokhoz 84.957 példányrekord készült el a bibliográfiai rekordban lévő adatok alapján, így ezek már az olvasók számára is elérhetők, kölcsönözhetőek. A feldolgozott szkennelt cédula/őrlap rekordjaiból 15.214 feltöltve a katalógusban kereshető.

Az Informatikai Osztály tevékenységének része volt az MTA intézetek részére történő az EISZ-szel kapcsolatos ügyintézés is.

Az év folyamán az elavult IT eszközök selejtezése a megszokott módon zajlott, a laptop nyilvántartás ellenőrzése, a gépmozgások adminisztrálása megtörtént

Áttekintettük az MTA Informatikai Főosztállyal az együttműködés lehetőségeit, ennek eredményeként új korszerűbb levelező rendszerre térhet át a könyvtár, amelyhez hosting szolgáltatást biztosít az MTA. Az előkészületeket elkezdtük, az átállás 2012-ben lesz esedékes. Az MTA Irodaházban lévő tűzfalrendszer átalakításának előkészítő munkáiba az Osztály munkatársait is bevonták, hiszen a hálózat az MTA-ból érkezik a könyvtárba. A tárgyalások azzal zárultak, hogy a könyvtár nem veszi igénybe az MTA tűzfal szolgáltatását, megmarad a saját tűzfalunk az igényeinknek megfelelő beállításokkal. Az MTA IT munkacsoportot hozott létre az intézményhálózat informatikai rendszerének korszerűsítésére és közös stratégia kialakítására. Az IT munkacsoportban a könyvtárat az osztályvezető képviseli. Az MTA domain név és levelezési név egységesítését írta elő az intézményeknek, a könyvtár domain neve konyvtar.mta.hu 2012 év elejétől él a régi nevek párhuzamos megtartásával, az új levelezési nevek a levelező rendszer váltásakor térünk át.

Csóré László sikeresen befejezte egyetemi tanulmányait, és megkapta diplomáját. Egy munkatárs előadást tartott a Nemzetközi Könyvfesztivál Könyvtáros Klub rendezvényen, és

részt vett az MKE Vándorgyűlésen, két munkatárs a Networkshop országos informatikai konferencián.

VIII. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta a levéltári kutató- és ügyfélszolgálatot (ez utóbbit főként az MTA Titkárság és a Doktori Tanács részére).

Az iratállomány növekedése 85,8 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 3296,05 ifm-t. Az MTA Titkárságának átszervezése miatt jelentősebb iratmennyiség érkezett a következő egységektől: Kutatásszervezési Intézet 15,6 ifm, Főtitkár 8,16 ifm, Kutatóintézeti Főosztály (*Természettudományi Főosztály iratai*) 6,48 ifm, Költségvetési és Pénzügyi Főosztály 6,12 ifm, tudományos osztályok 10,56 ifm. Ezenkívül még a következő helyekről kaptuk nagyobb mennyiségű iratot: OTKA Iroda 16,56 ifm, Bolyai Ösztöndíj 7,44 ifm, Doktori Tanács 5,04 ifm. Ezeknek az iratoknak a jegyzékeit számítógépes változatban (részben Excel táblázatban) is megkapta a levéltár, ami az anyagban való kutatást jelentősen könnyíti.

Az intézetek iratkezelésének folyamatos ellenőrzésére nincs lehetőségünk, de alkalmanként tanácsot adtunk, ill. ellenőriztünk, és többször adtunk ki selejtezési engedélyt (Kutatásszervezési Intézet, OTKA Iroda, Világgazdasági Kutatóintézet). Az MTA Titkárságának átszervezése kapcsán, több helyen (Költségvetési és Pénzügyi Főosztály, Kutatóintézeti Főosztály, tudományos osztályok) adtunk előzetes rendezésre tanácsot és vettük át soron kívül az iratokat.

Az iratrendezés az elmúlt években kialakult gyakorlat szerint folyt, elsősorban az újonnan beérkezett és a kutatószolgálat számára elővett anyagokban végeztünk közép- és darabszintű rendezést. Így ebben az évben rendeztük a tudományos osztályokról, a Kutatóintézeti Főosztályról, a Kutatásszervezési Intézetből újonnan beérkezett iratokat, ill. rendeztük a Doktori Tanácstól beérkezett régi TMB iratokat. Folytattuk az MTA 1985 utáni közgyűlési anyagainak a rendezését, ill. 1.054 TMB személyi dossziét ellenőriztünk, és javítottuk a kiemelt dossziék katalóguscéduláját. Folytattuk az előző években megkezdett segédletek, adatbázisok készítését, amelyek a kutató- és ügyfélszolgálati munkát segítik. Így folytattuk a régi gazdasági és személyzeti anyagokban előforduló nevek bevitelét egy Excel

táblázatba és az intézetekre vonatkozó anyagok kigyűjtését a megfelelő adatbázisokba. Névszerinti jegyzéket készítettünk az 1995 előtti külföldi aspiránsokról.

24 kutató kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 214 alkalommal 1.556 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 2.545 másolatot készítettünk számukra, 23 esetben pedig írásban adtunk választ nekik. Az ügyfélszolgálati statisztika a következő volt: az MTA Titkárságának (és más hivataloknak) 103 esetben adtunk felvilágosítást vagy kerestünk elő iratot és 379 másolatot készítettünk. Munkaviszony-igazoláshoz 9 esetben kerestünk anyagot.

2011-ben is járt a Levéltárban a szakfelügyelő, az e-Archívum nyilvántartási moduljainak feltöltöttségét, vezetését és az esedékes raktárminősítés előkészítését ellenőrizte. Megállapította, hogy bár jelentős késéssel, de végre sikerült telepíteni az e-archívumot, és tanácsot adott a feltöltés menetére.

Rásid Efendi török krónikájának címoldala.

Ibrahim Müteferrika nyomdájában készült ősnymtatvány, 1741.

IX. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

1. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége

Babus Antal

Az MTA Köztestülete
MTA Sajtótörténeti Munkabizottság
A Németh László Társaság választmánya
Magyar Írószövetség választmánya

Bagi Judit

Kínai-Magyar Baráti Társaság
Kőrösi Csoma Társaság

Bánhegyi Zsolt

Fulbright Alumni
Magyar Elektronikus Könyvtárért (MEK) Közhasznú Egyesület felügyelő bizottság
elnöke
Magyar Tudományos Művek Tára Bibliográfiai Szakbizottság
Modern Filológiai Társaság
Tudományos és Műszaki Tájékoztatás c. folyóirat tanácsadó testülete

Bedecs László

Szépírók Társasága
József Attila Kör (JAK)
Parnasszus c. folyóirat szerkesztője

Csóré László

Seishokan Aikido Egyesület
Gracie Barra Hungary Brasil Jiu Jitsu Team

Dévényi Kinga

MTA köztestület

MTA Orientalisztikai Bizottság, 2008-tól alelnök

Kőrösi Csoma Társaság, választmányi tag

UEAI (Union Européenne des Arabisants et Islamisants)

TIMA (The Islamic Manuscript Association) – a katalogizálási bizottság tagja

Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

Magyar-Iráni Baráti Társaság

Journal of Arabic and Islamic Studies c. folyóirat szerkesztőbizottság tagja

Journal of Islamic Manuscripts c. folyóirat szerkesztőbizottság tagja

The Arabist. Budapest Studies in Arabic c. folyóirat társszerkesztője

Fábián Szabolcs

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Fejős Edina

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Magyar Olvasástársaság

dr. Hay Diana

Magyar Levéltárosok Egyesülete

Holl András

Magyar Tudományos Művek Tára Információtechnológiai Bizottság, elnök

Horányi Károly

Szabó Lőrinc Alapítvány kuratóriumának tagja

Isztray Simon PhD

Magyar Goethe Társaság

Kelecsényi Ágnes PhD

Kőrösi Csoma Társaság

Magyar-Indiai Baráti Társaság

Kiss Ildikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Kohl Gyula

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor Szakosztály

Kosztadinov Anikó

Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi Szekció

Kovács Nándor Erik

The Islamic Manuscript Association

Kőrösi Csoma Társaság

Török-Magyar Baráti Társaság

Krähling Edit

Ókortudományi Társaság

Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae szerkesztőbizottsági tag, technikai szerkesztő

Luvsandash Erdenesuvd

Kőrösi Csoma Társaság

Magyar-Mongol Baráti Társaság

International Association for Mongol Studies

Mázi Béla

Andódi Czuczor Gergely Társaság (Szlovákia)

Nagy Erika

A Central European Journal of Social Sciences and Humanities c. folyóirat magyarországi szerkesztője

CEACS (Central European Association for Canadian Studies)

Naszáros Edit

Magyar Könyvtárosok Egyesülete Műszaki Könyvtáros Szekció
Magyar Könyvtárosok Egyesülete Tudományos és Szakkönyvtári Szekció
Publika Magyar Könyvtári Kör
Magyar Aleph Csoport (MACS) elnökségi tag

Náray-Szabó Gábor

Académie Européenne des Sciences, des Arts et des Lettres (Párizs)
Current Computer-Aided Drug Design, szerkesztőbizottság
Letters in Drug Design and Discovery, szerkesztőbizottság
Magyar Kémikusok Egyesülete
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Tudományos és Szakkönyvtári Szekció, elnök
Magyar Mérnökakadémia
Magyar Tudományos Művek Tára Felügyelő Tanács
MTA rendes tagja
MTA Könyv- és Folyóirat Kiadó Bizottság
MTA Könyvtári Bizottság
MTA Kémiai Tudományok Osztálya Fizikai-Kémiai Bizottság
MTAK képviselője az Informatikai és Könyvtári Szövetségben
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, társelnök
Szent István Akadémia

Orosz Gergely

Kőrösi Csoma Társaság
Tibet Társaság

Sallai Ágnes

Magyar Biológiai Társaság, Állattani, Ökológiai Szakosztály

Tamási Balázs

Magyar Hebraisztikai Társaság
European Association of Biblical Studies
International Enoch Seminar
Magyar Ókortudományi Társaság

Tatár Sándor

Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület

Magyar Műfordítók Egyesülete

Szépírók Társasága

Die Kogge (nemzetközi írószervezet)

Téglási Ágnes

MTA Könyvtári Bizottság

EISZ Bizottság, elnök

MKE Tudományos- és Szakkönyvtári Szekció

Publica Magyar Könyvtári Kör

Fulbright Alumni

British Council Ösztöndíjasok Egyesülete

MTAK képvisellete: LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche)

2. Szakmai programok külföldön

Dévényi Kinga

Varsó, *UNESCO Világemlékezet Program IV. Nemzetközi Konferencia*, 2011. május 18-20.

Berlin, *TIMA bizottsági ülés*, 2011. május 26-28.

Cambridge, *TIMA konferencia és bizottsági ülés*, 2011. július 11-15.

Kapus Erika

Umeå (Svédország), *EOD Workshop*, 2011. május 26-27.

Lisszabon, *EOD Workshop*, 2011. szeptember 29-október 1.

Kelecsényi Ágnes

Huelva, Acto oficial de inauguración del Centro de Estudios Húngaros de la Universidad de Huelva, 2011. június 8.

Nagy Erika

Umeå (Svédország), *EOD Workshop*, 2011. május 26-27.

Lisszabon, *EOD Workshop*, 2011. szeptember 29-október 1.

Náray-Szabó Gábor

Genf, CERN (Svájc), *Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics*, döntéshozó tanácskozás, 2011. április 6.

Tamási Balázs

Thessaloniki, *Individual Authorship and Collective Tradition behind the Text' - European Association of Biblical Studies, Thessaloniki Meeting*, 2011. augusztus 8-11.

Téglási Ágnes

Barcelona, LIBER éves közgyűlés és konferencia, 2011. június 28-július 2.

3. Könyvkiadás

Keleti Tanulmányok – Oriental Studies, 15. kötet: Birtalan, Ágnes: *Kalmyk Folklore and Folk Culture in the Mid-19th Century: Philological Studies on the Basis of Gábor Bálint of Szentkatolna's Kalmyk Texts*. Budapest, 2011. 380 p.

4. Publikációk, előadások

Szakkönyv, szakkönyvrészlet

Babus A.: *Венгерские писатели на заре демократического переворота (Вторая половина 80-х годов прошлого века.)*. In: *Революции и реформы в странах Центральной и Юго-Восточной Европы: 20 лет спустя*. Москва, ПОССПЭН, 2011. 693–701.

Bedecs L. (szerkesztés és előszó): *Литературната критика в Унгария през XX век (Magyar irodalmi kritika a 20. században)* c. tanulmánykötet. Szófia, Guttenberg, 2011.

Bedecs L. (szerkesztő): *Преводът и унгарската култура (A fordítás és a magyar kultúra)* c. tanulmánykötet. Szófia, Iztok-Zapad, 2011.

Dévényi K. (sorozatszerkesztő): *Keleti Tanulmányok – Oriental Studies 15*. Budapest: Library of the Hungarian Academy of Sciences, 2011.

Horányi K.: *Négykezesek: A levélíró Kodolányi János*. In „*A hazugság öl*”. A 2009. évi Kodolányi János emlékkonferencia előadásai, szerk. Váradi Ildikó, Székesfehérvár, Kodolányi János Főiskola Történeti és Hungarológiai Műhelye, 2011, pp. 20–31. ebook http://www.kodolanyi.hu/images/tartalom/File/kiadvanyok/hazugsag_ol.pdf

Isztray S.: *Nietzsche. Filozófus születése a tragédia szelleméből*. L'Harmattan, Budapest, 2011. 215 p.

Tanulmány

Bedecs L.: *A „te” meg a világ. Marno János költészete*. Palócföld, 2011(2). pp. 45-52.

Bedecs L.: *A mese a lélekben lakik. (Boldizsár Ildikó: Mesepoétika)* Irodalmi Szemle, 2011(3). pp. 68-72.

Bedecs L.: *A test a fontos. (Csehy Zoltán: Homokvihár c. verseskötetéről)* Jelenkor, 2011(7-8). pp. 857-866.

Bedecs L.: *Valami, valahol. (Németh Zoltán: Boldogságtelep c. verseskötetéről)* Bárka, 2011(5). pp. 109-115.

Bedecs L.: *Билети и карти за проверка. Новите тълкувания на БЪЛГАРСКИЯТ КОНДУКТОР* (A „bolgár kalauz” újraértelmezései - Kosztolányi). Haemus, 2011(2). pp. 29-42. (magyarul és bolgáru)

Harmat V., Domokos K., Menyhard D.K., Palla A., Szeltner Z., Szamosi I., Beke-Somfai T., Naray-Szabo G., Polgar L.: *Structure and Catalysis of Acylaminoacyl Peptidase Closed and Open Subunits of a Dimer Oligopeptidase*, J. Biol. Chem. 286. 2010(3). pp. 1987-1998.

Isztray S.: „*Mert minden visszatér, s aminek lenni kell, beteljesült már*”. Hölderlin „*Empedoklész*”-e mint Nietzsche „*Zarathustrá*”-jának előképe. Holmi, 2011. március. pp. 300-311.

Kovács N. E.: *A titokzatos nyomdász-mester, Ibrahim Müteferrika és a török könyvnyomtatás kezdetei*. www.muteferrika.mtak.hu MTAK honlap.

Kovács N. E.: *Mozaikok Ibrahim Müteferrika szellemi hagyatékából*. In: „*A segítő kéznek ez a mesterfogása*.” VIII. Nemzetközi Vámbéry Konferencia (ed.: Dobrovits Mihály). Dunaszerdahely, 2011, p. 223-253.

Kovács N. E.: 75 éves az Ankarai Egyetem Hungarológiai Tanszéke. Az évforduló kapcsán emlékezünk az alapítóra, Rásonyi Lászlóra. In: *Magyar Tudomány* 2011(10). pp.1213-1215.

Kovács N. E.: „Panaszok jegyzőkönyve”. Szempontok a sikájet defterik meghatározásához. In: *Keletkutatás* 2011 ősz, pp. 65-90.

Krähling E.: *Der Nachlass von Gyula Moravcsik in der Handschriftenabteilung der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften*. Acta Antiqua Hung. 2. 2011. pp. 187-198.

Mázi B.: *Kaland és kutatás* c. Magyar László emlékkiállítás (Dunaföldvár) egyik tablójának szövege.

Náray-Szabó G.: *Jog és erkölcs a mai magyar közéletben*, Magyar Szemle XX. 2011(3-4) pp. 74-81.

Náray-Szabó G.: *Kutatás és versenyképesség a felsőoktatásban*, In: Hrubos I, Temesi F, Berács J. (szerk.) *Magyar Felsőoktatás 2010*. Corvinus Egyetem, Budapest, pp. 24-30.

Szegedi N.: *A metafizológiától a tipológiáig. Munkácsy Gyula Kantról és a Kant utáni német filozófiáról*. In: A margók előadója voltam - Emlékkötet Munkácsy Gyula tiszteletére. Tudástársadalom Alapítvány, Budapest 2011. pp. 11-25.

Szépirodalom

Tatár S.: *Csak semmi bagatellizálás!* [Vers] Élet és Irodalom. 55. 2011(5). p. 17.

Tatár S.: *Klapanciásított horrorfabula* [Vers] 2000. 23. 2011(1). p. 40.

Tatár S.: *Gyorsbosszú* [Vers] Vidító. Versek Sárközi Mátyás válogatásában. Noran Könyvesház 2010. pp. 25-26.

Tatár S.: *Ha az Emberfia most...* [Vers] Vigilia. 76. 2011(6). p. 429-430.

Tatár S.: *Öt crimerick; Bosszúsát sóhajtott Beethoven...; Barátom, tudd, te épp annyi vagy...; Jámbor, de kíváncsi Tatár S. ...; Legenda – és méltán – Katalin...; Kiabálni hallod Grétit...; A Lajos, az egy nagy prémvadász...; Elbűvölsz, mint rég Leningrád...; Szörnyű egy karakter Alekszej...* [Versek] Magyar badar. 246 régi + 154 új limerik. (Vál., szerk., előszó: Várady Szabolcs) Syllabus 2010. pp. 49-51., 108., 116., 124., 144., 150.

Tatár S.: *(Kezdetől?) omladozó labirintus* [Vers] Beszélő. III. folyam, 16. évf. 6. p. 2.

Tatár S.: *Tévedtél volna??; Elnyűhetetlen d...mat elcserélném* [Versek] Mozgó Világ. 37. 2011(7). pp. 49-50.

Tatár S.: *Hangom e barlangmélyből...* [Vers] Pannonhalmi Szemle. 19. 2011(1). p. 51.

Tatár S.: *Selejtezésre váró állomány; Oldozzon vers? Máris szavak??* [Versek] Holmi, 23. 2011(7). pp. 864-865.

Tatár S.: *TitkosVilmos; Holdkóros, éjjel, magába; Nass* [Versek] Múút. 2011027 [sic!] p. 34.

Tatár S.: *Kívül lenne a magyarázat!?* [Vers] Jelenkor. 54. 2011(9). pp. 925-926.

Tatár S.: *Bizonnyal esmérem rajtam most erejét (de a magamét is)* [Versciklus] Tempevölgy. 11. szám, 2011. szeptember. pp. 25-31.

Tatár S.: *Szárnysegéd? Legyen. De ki kié?* [Vers] Műhely. 34. 2011(5/6). p. 106.

Tatár S.: *Magyarok Istene; Lehet, hogy soha...* [Versek] Holmi. 23. 2011(12). pp. 1510-1512.

Tatár S.: *D. kisasszony a háládatlanságról; E végtelen szívósság, drága D. kisasszony, mivégre is?!* Kalligram, 20. 2011(12). pp. 16-18.

Műfordítás, fordítás

Tatár S.: *Günther Deicke: Tűnik az óév; Ősz jött; Otthon* [Versfordítások] Günther Deicke: „*daheim*”. Gedichte aus dem Nachlaß. Deutsch-Ungarische Gesellschaft, Berlin, 2011. [21 p.]

Tatár S.: *Jan Wagner: störtebeker; versek a tizennyolc töltött sütemény (achtzehn pasteten) c. kötetből; a nyugat; bölömbikák; elégia knievelért* [Versfordítások és életrajzi jegyzet] Tempevölgy. 9. szám, 2011. március. pp. 95-99.

Tatár S.: *Friederike Wilhelmi: Miért sós a tenger?* [Fordította és átdolgozta Majorosi Annával], Móra Könyvkiadó, 2011. 152 p.

Tatár S.: *Ilma Rakusa: Melankólia barátnőnk* [Esszéfordítás] Magyar Lettre Internationale. 82. sz. 2011. ősz. pp. 52-54.

Tatár S.: *Ilma Rakusa: Ha; Nyár; Fekhely éjszakára* [Versfordítások] Magyar Lettre Internationale. 82. sz. 2011/ősz. p. 53.

Tatár S.: *Robert Menasse: Egy inséges tél vége* [Novellafordítás] 2000. 23. 2011(10). pp. 49-56.

Tatár S.: *Leo Perutz: Az Utolsó Ítélet mestere* [Regényfordítás], Jelenkor Kiadó, 2011. 254 p.

Tóth G.: Ulysses 2.1 2002-11 The Soulmen <<http://itunes.apple.com/app/ulysses/id402427877>> [szoftverhonosítás]

Recenzió, kritika, ismertetés

Babus A.: „...*egész életét egy kártyára tette: a szellemre.*” (Kisfaludy András *A szellem filozófusa – Fülep Lajos* c. filmjéről.) Hitel, XXIV. 2011. szeptember. pp. 114-121.

Babus A.: „...*hány szál fűzi-köti össze már az életünket.*” (Fodor András és Tüskés Tibor levelezése III. 1977–1997). Új Forrás, 2011(09). pp. 85-90.

Bagi J.: Ning Qiang: Art, religion, and politics in medieval China: The Dunhuang cave of the Zhai family. [recenzió] Keletkutatás, 2011 ősz. pp.129-131.

Bedecs L.: *Belefeledkező olvasás* (Halmai Tamás: *Takács Zsuzsa* c. könyvéről) Műút, 2011(27). pp. 58-61.

Bedecs L.: előszó Bánki Éva: *Aranyhímzés* (Златно везмо) c. regényének bolgár kiadásához. Ergo, Sofia, 2011. pp. 5-8.

Koncz B.: *Francia könyvtárak és a Wikipédia.* [ismertetés] Könyvtári Figyelő 2011(3). pp. 663-664.

Naszáros E.: *A Wikipedia távlatai a felsőoktatásban.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(2). pp. 71-75.

Naszáros E.: *Kézi mobileszközök használata és hatásuk a könyvtári szolgáltatásokra.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(2). pp. 79-80.

Naszáros E.: *Az SFX hivatkozásmutató (citation linker) alkalmazása.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(3). pp. 124-127.

Naszáros E.: *Elektronikus források felhasználása felsőoktatási környezetben. Empirikus vizsgálat.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(5). pp. 227-229.

Naszáros E.: *Hatékony kombináció: szimultán körkeresés és könyvtári átjáró.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(7). pp. 311-313.

Naszáros E.: *Az SFX linkfeloldó bővítési lehetőségei.* [recenzió] Tudományos és műszaki tájékoztatás, 58. 2011(7). pp. 322-324.

Szegedi N.: *Filozófia* [recenzió] Boros Gábor (főszerk.): *Filozófia.* c. kötet - Akadémiai Kiadó, Budapest, 2007. - VIII. és IX. fejezetéről. *Magyar Filozófiai Szemle* 55. 2011(1). pp. 185-187.

Szegedi N.: *Platón, Kant és a Logikai vizsgálódások*. In: *Aspecto* III/1. 2011. pp. 225-242. [recenzió] Varga Péter - Zuh Deodáth (szerk.): *Husserl és a Logikai vizsgálódások*. L'Harmattan - Magyar Daseinanalitikai Egyesület, Budapest, 2009.; Horváth Orsolya: *Az öneszmélés fenomenológiája*. L'Harmattan, Budapest, 2010.; Ullmann Tamás: *A láthatatlan forma*. L'Harmattan, Budapest, 2010.

Cikk, interjú, hír

Antal I.: [interjú Náray-Szabó Gáborral] 2011. július, <http://www.mr1-kossuth.hu/hirek/itthon/zarandoklat-czestochowaba.html>.

Babus A.: *F. Csanak Dóra*. Nekrológ. Magyar Könyvszemle, 127. 2011(1). pp. 120-122.

Bátori R.: *Beszélgetés a Human Development Report (Jelentés az emberi fejlődésről) c. ENSZ kiadványról* [interjú Náray-Szabó Gáborral] MR1 180 perc, 2011. november 4.

Csókás A.: *Nagy hatalmú hallgatók* [interjú Náray-Szabó Gáborral] Magyar Hírlap, 2011. április 29.

Feledy P.: *Tárgyak, levelek, fotók, naplók... - a forradalomtól a kiegyezésig* [ünnepi műsor] Nappali, MTV1, 2011. március 14. http://premier.mtv.hu/Hirek/2011/03/13/16/Targyak_levelek_fotok_naplok_.aspx

Feledy P.: *Nappali*. [interjú Babus Antallal] MTV1, 2011. március 14.

Feledy P.: *Nappali*. [interjú Mázi Bélával] MTV1, 2011. március 14.

Holl A.: *A nyílt hozzáférésről* [cikk] Természet Világa, 2011. január.

Kapus E.: *Villáminterjú az e-könyvekről*. Napkelte, MR1 Kossuth Rádió, 2011. április 15.

Lévai B.: *A klímaváltozásról* [TV beszélgetés Náray-Szabó Gábor részvételével] Mindentudás Egyeteme, 2011. március 6. <http://mindentudas.hu/kerekasztalok/item/2675-leveg%C5%91-kerekasztal.html>.

Löcsei G.: *Szovjet gyógykezelés. Babus Antal Fülep Lajos választásairól, az ódivatú értelmiségi feladatairól és Németh László bátorságáról*. [interjú Babus Antallal] Magyar Nemzet, 2011. április 30.

Löcsei V.: *Indigó* [interjú Náray-Szabó Gáborral] Lánchíd Rádió, 2011. július 3.

Kisfaludy A.: *A szellem filozófusa – Fülep Lajos* c. film. Bemutató és pódiumbeszélgetés. [interjú Babus Antallal] Budapest, Eötvös József Collegium, 2011. március 23.

Kisfaludy A.: *A szellem filozófusa – Fülep Lajos* c. film. Bemutató és pódiumbeszélgetés. [interjú Babus Antallal] Eger, III. Eszterházy Filmnapok, 2011. március 26.

Mohácsi Sz.: *Madách Tragédia 150. A Tragédia titkai*. (A két irodalomtörténész szakértő egyike Babus Antal.) MTV1, 2011. július 7.

Náray-Szabó G.: *Elmélyültebb tanulás, magas szintű oktatás: Termékeny vita a felsőoktatási törvényről* [cikk] Magyar Nemzet, 2011. január 20., http://mno.hu/migr_1834/elmelyultebb_tanulas_magas_szintu_oktatas-158631.

Parányi G.: *reperto-ART* c. adásában a „...mennyi szellem, mennyi őserő.” c. Madách-kiállítás bemutatása. [interjú Babus Antallal] Budapesti V. kerületi d1TV, 2011. május 15. http://www.d1tv.hu/musorok/reperto_art/reperto_art_20110515.

Parányi G.: *reperto-ART* c. adásában a „...mennyi szellem, mennyi őserő.” c. Madách-kiállítás bemutatása. [interjú Mázi Bélával] Budapesti V. kerületi d1TV, 2011. május 15. http://www.d1tv.hu/musorok/reperto_art/reperto_art_20110515.

Pécsi K.: *Délutáni találkozás. A Kádár-rendszer irodalompolitikájáról, József Attiláról és Németh Lászlóról*. [interjú Babus Antallal] Magyar Katolikus Rádió, 2011. augusztus 26.

Pécsi K.: *Tény-kérdés: A mi 20. századunk* [interjú Náray-Szabó Gáborral] Magyar Katolikus Rádió, 2011. október 31. http://www.katolikusradio.hu/?m_id=4&m_op=viewmusor&id=267672&ado=1.

Pécsi K.: *Tény-kérdés: A felsőoktatási törvényről* [interjú Náray-Szabó Gáborral] Magyar Katolikus Rádió, 2011. október 31.

Előadás, poszter

Babus A.: *Németh László szovjetunióbeli utazása*. [konferencia előadás] Hódmezővásárhely, Németh László Városi Könyvtár, 2011. június 17. (Az előadás utáni beszélgetőtárs Péter László egyetemi tanár.)

Babus A.: *A Németh László-jelenség*. [konferencia előadás] Budapest, Németh László Gimnázium, 2012. április 20.

Babus A.: *Fülep Lajos vallásos fordulata és az orosz kultúra*. [konferencia előadás] Budapest, Károli Gáspár Egyetem, 2011. október 25. (Az előadás a *Fülep Lajos. A szellem filozófusa* c. film vetítése után hangzott el.)

Bagi J.: *A Hálaadás szútra (Baoenjing) 8-10. századi ábrázolásai a dunhuangi Mogao Barlangtemplomokban*. Kőrösi Csoma Társaság, 2011. március 22.

Bagi J.: *A test fájdalma és testfelajánlás a dunhuangi Mogao Barlangtemplomok képi ábrázolásai tükrében*. III. Nemzetközi IX. Országos Interdiszciplináris Grastyán Konferencia, PTE- Grastyán Endre Szakkollégium, március 29. - április 1.

Bagi J.: *Buddhista legendák a konfuciánus Kínában – Képi ábrázolások a Selyemút mentén* címmel. MTA Könyvtára, Agora-program, 2011. április 27.

Dévényi K.: *Forradalmak és puccsok az arab világban a II. világháborút követően: paradigmatis elemzés* [konferencia előadás] Forradalmi hullám az arab világban, Budapesti Corvinus Egyetem, Nemzetközi Tanulmányok Intézet, 2011. március 9.

Dévényi K.: *Cataloguing Arabic manuscripts on-line: A challenge with gratifying results* [konferencia előadás] The Seventh Islamic Manuscript Conference: Islamic Manuscripts in South and Southeast Asia, Magdalene College, University of Cambridge, 2011. július 12-14.

Dévényi K.: *Forrongásban az arab világ (1949-1970)* [előadás] a Kőrösi Csoma Társaság közgyűlése, 2011. december 13.

Hay D.: *Pávai-Vajna Ferenc akadémiai tudományos fokozata*. [konferencia előadás] Ünnepi tudományos ülés Pávai-Vajna Ferenc geológus születésének 125. éves évfordulója alkalmából, MTA Székház, 2011. január 25.

Holl A.: *Nyílt Hozzáférés (Open Acces) - Repozitóriumok - REAL*, [előadás] MTA Könyvtára, 2011. január.

Holl A.: *A Magyar Tudományos Művek Tára* [előadás] Magyar Könyvtárosok Egyesülete 43. Vándorgyűlés, Pécs, 2011. július 15.

Holl A.: *Az MTMT és forrásai: kiadók, repozitóriumok és szerzők* [előadás] Informatio Scientifica - Informatio Medicata, 2011. szeptember 21.

Holl A., Makara, G.: *Links and Hubs of Scientific Information - the Case of the MTMT*, [előadás] Digital Preservation and Presentation of Cultural and Scientific Heritage, Veliko Tarnovo, Bulgária, 2011. szeptember 12.

Isztray S.: *Nietzsche – filozófus születése a tragédia szelleméből*. [konferencia előadás] Az MTAK Agora-programja, 2011. április 27.

Kapus E.: *Bemutatózik a MINERVA könyvtári kisokos*. [előadás] „Athenaeum az Interneten” TÁMOP zárórendezvény és sajtótájékoztató, MTA Könyvtára, Budapest, 2011. november 9.

Kapus E., Nagy E.: *Repository and EOD-work-flow in the Library of the HAS*. [előadás] EOD Workshop, Umeå, Svédország, 2011. május 26-27.

Kapus E., Naszádos E., Holl A.: *Ariadné sztringjét követve – digitális navigálás az MTA Könyvtárában*. [előadás] XVIII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, Könyvtáros Klub, Budapest, április 15.

Kapus E., Naszádos E., Holl A.: *Digitális kincstár – digitális kincskereső. Elektronikus szolgáltatások az MTA Könyvtárában*. [előadás] Networkshop 2011, Kaposvár, április 28.

Kelecsényi Á.: *Presentación de la colección digital de Körösi Csoma Sándor de la Biblioteca de Academia de Ciencias de Hungría* [előadás] Acto oficial de inauguración del Centro de Estudios Húngaros de la Universidad de Huelva, 2011. június 8.

Kovács N.E.: *Ibrahim Müteferrika. Egy rejtélyes nyomdászmeister két kultúra határán*. MTAK Agora program, 2011. szeptember 28.

Krähling E.: *Der Nachlass von Gyula Moravcsik in der Handschriftenabteilung der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften*. [konferencia előadás] (Byzanz und Ungarn. Internazionaler Konferenz. Eötvös Collegium, Budapest – Pázmány Péter Katholische Universität, Piliscsaba, 2011. május 26–27.

Krähling E.: *Moravcsik Gyula hagyatéka az MTAK Kézirattárában – tudománytörténeti kitekintés*. [konferencia előadás] Vetítettképes előadás, Scriptorium-program klasszika-filológia szakos hallgatóknak, PPKE BTK, Piliscsaba, 2011. október 26.

Mázi B.: *A Magyar Tudományos Akadémia 1825–1859*. [konferencia előadás] Magyar László emlékkonferencia. Dunaföldvár, 2011. június 10.

Naszáros E.: *Adatbázis fejlesztés*. [előadás] MTAK TÁMOP projekt szakmai értekezlet, Budapest, március 29., június 7.

Naszáros E.: *Adatbázis fejlesztés – retrospektív feldolgozás, közös keresés*. [előadás] MTAK TÁMOP projektzáró rendezvény, Budapest, november 9.

Náray-Szabó G.: *Molekulamodellzés*, [speciálkollégium], ELTE Kémiai Intézet, Budapest, 2011. tavaszi félév.

Náray-Szabó G.: *Fenntartható a fejlődés?*, [speciálkollégium], ELTE Kémiai Intézet, Budapest, 2011. őszi félév.

Náray-Szabó G.: *Kutatás és versenyképesség a felsőoktatásban* [előadás] Stratégiai útelágazások, Műhelykonferencia, Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja, Budapest, 2011. január 26.

Náray-Szabó G.: *A molekulák harmóniája* [előadás] Esterházy Károly főiskola, Eger, 2011. február 9.

Náray-Szabó G.: *Hit és erkölcs a tudományban* [előadás és beszélgetés] Szent-Györgyi Albert Kollégium, Lakitelek, 2011. február 27.

Náray-Szabó G.: *A molekulák harmóniája* [előadás] Pécsi Akadémiai Bizottság, Pécs, 2011. március 9.

Náray-Szabó G.: *Fenntarthatatlan fejlődés* [előadás] Újlaki Sarlós Boldogasszony templom, Budapest, 2011. március 18.

Náray-Szabó G.: *A Nyugat alkonya* [előadás] Semmelweis Egyetem, 1. sz. gyermekklinika, Budapest, 2011. március 23.

Náray-Szabó G.: *Fenntartható fejlődés* [előadás] Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, Budapest, 2011. április 3.

Náray-Szabó G.: *Hit és tudás* [előadás] Voinovich-Huszár villa, Budapest, 2011. április 9.

Náray-Szabó G.: *Hit és tudás* [előadás] Farkasréti ökumenikus esték, Budapest, 2011. április 11.

Náray-Szabó G.: *Az egyetemi autonómia kérdése napjainkban* [előadás] Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség vándorgyűlése, Pécs, 2011. augusztus 30.

Náray-Szabó G.: *Kémiai közlemények 2011* [előadás] MTA Kémiai Tudományok Osztálya, Budapest, 2011. november 8.

Náray-Szabó G.: *Fenntarthatatlan fejlődés* [előadás] Magyar Geofizikusok Egyesülete, Budapest, 2011. november 9.

Náray-Szabó G.: *Magyar tudomány 2011* [előadás] Bolyai Műhely látogatása az MTA Könyvtárában, Budapest, 2011. november 11.

Náray-Szabó G.: *1812 és kora: tudomány* [előadás] Tessedik Sámuel Múzeum, Szarvas, 2011. november 12.

Náray-Szabó G.: *Autonómia a felsőoktatásban* [előadás] A tudomány-, technika- és orvostörténet kutatásának irányai és intézményei az elmúlt 40 évben, MTESZ konferencia, Budapest, 2011. november 22.

Tamási B.: *Prophecies of Baruch in 2 Baruch: Individual Authorship and Collective Tradition behind the Text* [előadás] European Association of Biblical Studies, Thessaloniki Meeting, 2011. augusztus 8-11.

Tatár S.: *A könyv utóélete* a Költészet Napján. Beszélgetés Patak Márta író-műfordítónővel. Leányfalu, Ravasz László Könyvtár, 2011. április 10.

Téglási Á.: Szolgáltatásközpontú fejlesztések az MTA Könyvtárában. [előadás] Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Kar Könyvtára Győr, 2011. szept. 30.

Egyéb

Babus A., Kisfaludy A.: *A szellem filozófusa – Fülep Lajos* [film] Bemutató: Hír Tv. 2011. VIII. 14.; VIII.17.; VIII. 20.; Duna2 Tv 2011. XII. 15.; XII. 18.

Góják J., Náray-Szabó G.: *Hit és tudás* [rádióműsor] László J. és Broczky B. (szerk.) Mária Rádió, <http://www.mariaradio.hu/musorok/119>, kéthetente, hétfőn este.

Kelecsényi Á.: *A titokzatos nyomdászmester, Ibrahim Müteferrika és a török könyvnyomtatás kezdetei.* <http://mutferrika.mtak.hu> [szerkesztés]

Krähling E.: *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae* [szerkesztés] 50 (2010) 4, 51 (2010) 1, 51 (2011) 2

Náray-Szabó G.: *Jegyzet: tudomány* [rádióműsor] Mária Rádió, <http://www.mariaradio.hu/musorok/119>, kéthetente, szerdán.

Náray-Szabó G.: *Keresztény ember a mai világban* [beszélgetés] Keresztény Értelmiségek Szövetsége, Szombathely, 2011. február 21.

Náray-Szabó G.: *Fejlődés? Fenntarthatóság?* [előadás szövege nyomtatásban] „Szép beszélgetések” a Garibaldi klubban, Harmadik folyam 2005-2008, Magyar Szabadalmi Hivatal, Budapest, pp. 92-105.

X. AGORA

Az Agora program célja: életre kelteni az értékes és gazdag gyűjteményt, minél szélesebb körben megismertetni a nyilvánossággal a könyvtár nemzeti kulturális örökségét, erősítve az intézmény kulturális közösségi tér szerepét. Nyitott szellemi műhelyt kívánunk létrehozni, mely teret ad értékes beszélgetéseknek és tudományos tanácskozásoknak.

Kiállítás

„Jobb egyszer látni, mint százszor hallani” – *Kína közmondásai és kultúrája*

Vasarely-terem, 2010. február 9-23. Megnyitotta: Bagi Judit, előadás: Balácsi József Attila, résztvevők száma: 42 fő, a kiállítást megtekintette: 156 fő.

„...mennyi szellem, mennyi őserő.” (Százötven éves Az ember tragédiája)

Konferenciaterem, 2011. május 2-27. Megnyitotta: Szegedy-Maszák M., résztvevők száma a megnyitón 200 fő, látogatók száma 1.200 fő. (Blaskó G., az MTA rendes tagja magángyűjteményéből *Az ember tragédiája* különféle kiadásainak példányait adta kölcsön, az Arcanum Adatbázis Kft. ajándékként digitalizálta és lapozhatóvá tette a *Tragédiát*. Kivitelezés: FoKa art.)

Berzsenyi Dániel és Bibó István évfordulója MTA palotája, Tudós Klub antik szekrénytárlója, 2011. októbertől.

Új magyar fűvészkönyv: könyvbemutató és kiállítás

Konferenciaterem, kiállítás: Vasarely-terem, időpont: 2011. december 14. Megnyitotta: Bíró Krisztina, előadás: Pócs Tamás és Király Gergely, résztvevők száma: 63 fő.

Konferencia, előadás

Holl András: Nyílt Hozzáférés (Open Access)

Vasarely-terem, időpont: 2011. január 18, résztvevők száma: 27 fő.

„Athenaeum az Interneten” záró konferencia

A TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0025 jelű projekt záró rendezvénye. Konferenciaterem, időpont: 2011. november 9, résztvevők száma: 51 fő, előadás: Nyíri K.: *Könyv és könyvtár a digitális korban*, Kürti T.M.: *Az MTA Könyvtára vezette konzorcium tevékenységéről*, Kapus E.: *A MINERVA- könyvtári kisokos*. Csillag N. és Náray-Szabó Á. fuvolázott.

Gazda István: Kuriózumok a tudomány magyarországi történetéből

Konferenciaterem, időpont: 2011. február 2, résztvevők száma: 44 fő.

Benkő Samu: Erdély és a Magyar Tudományos Akadémia

Konferenciaterem, időpont: 2011. február 16, résztvevők száma: 35 fő.

Németh Tamás: A vörös iszap katasztrófa

Konferenciaterem, időpont: 2011. február 23, résztvevők száma: 52 fő.

Fűzfa Balázs: De mit kezdünk a költészettel a XXI. században avagy "A 12 legszebb magyar vers" program első évei és kötetei

Konferenciaterem, időpont: 2011. március 9, résztvevők száma: 18 fő.

Ritoók Zsigmond: Thuküdidész és a hatalom kényszere

Konferenciaterem, időpont: 2011. április 13, résztvevők száma: 64 fő.

Bemutatkoznak az MTA Könyvtára fiatal kutatói

Előadás: Bagi J.: *Buddhista legendák a konfuciánus Kínában – Képi ábrázolások a Selyemút mentén*; Isztray S.: *Nietzsche. Filozófus születése a tragédia szelleméből*. Konferenciaterem, időpont: 2011. április 27, résztvevők száma: 22 fő.

Darabos Pál: Idő és örökkévalóság - ahogy Hamvas Béla élte és szemlélte

Konferenciaterem, időpont: 2011. május 11, résztvevők száma: 25 fő.

Romsics Ignác: Mérlegen a magyar XX. század

Konferenciaterem, időpont: 2011. június 8, résztvevők száma: 32 fő.

Vizi E. Szilveszter: Az emberi gondolkodás fejlődése

Konferenciaterem, időpont: 2011. június 22, résztvevők száma: 20 fő.

Pléh Csaba: Az olvasás válsága vagy a gépi kultúra győzelme

Konferenciaterem, időpont: 2011. szeptember 14, résztvevők száma: 26 fő.

Kovács N.E.: Egy rejtélyes nyomdászmeister életműve két kultúra határán

Konferenciaterem, időpont: 2011. szeptember 28, résztvevők száma: 51 fő. Az előadást követően Sajó Tamás bemutatta az MTA Könyvtára új, Mütefferrika életművét feldolgozó honlapját.

Horuczi György: Élet és energia a Kárpát-medencében: a geotermikus energia hasznosításáról

Konferenciaterem, időpont: 2011. október 19, résztvevők száma 18 fő.

Herczka Ferenc és Széles Klára: A londoni Tandori című film bemutatója

Konferenciaterem, időpont: 2011. november 23, résztvevők száma : 23 fő.

Sohár Pál: Wagner zenedrámái

Konferenciaterem, időpont: 2011. december 7, résztvevők száma : 37 fő.

Könyvbemutató

Veszprémi Műhely – Vniversitas Pannonica

A Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kara bemutatta legújabb könyvsorozatát. Köszöntő: Horváth G. és Náray-Szabó G., bevezető: Horváth H.A.: *Miféle műhely?* Előadás: Nagy P.T.: *Kamarás I.: A „Keresztények”: egy szekta születése és gyermekbetegsége*; Szécsi G.: *András Ferenc: A kommunikációs tér filozófiája*; Juhász D.: *Hári Gyula: Név és környezet viszonya*; Radnóti Zs.: *Nagy András: “Dráma van”: A kortárs drámairodalom arcai*. Rendezte: Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kara, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. március 30, résztvevők száma: 8 fő.

Hargittai István: Teller Ede

Bemutatta: Pálinkás József, rendezte: MTA Elnökség, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. június 15, résztvevők száma : 98 fő.

Róna-Tas András: West Old Turcic. The Turcic Loanwords in Hungarian

Bemutatta: Pálinkás József, rendezte: MTA Elnökség, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. október 12, résztvevők száma : 31 fő.

Kovács Kis Gyöngy, Gyáni Gábor, Pritz Pál, Romsics Ignác, Szarka László: A mi 20. századunk

Könyvbemutató a szerzők előadásában. Rendezte: a Korunk Szerkesztősége, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. október 26, résztvevők száma: 75 fő.

Görög Sándor: Repkényszaggatás

Bemutatta: Náray-Szabó G., rendezte: Akadémiai Kiadó, helyszín: Vasarely-terem, időpont: 2011. május 18, résztvevők száma: 65 fő.

Akadémikus portrék - Nők a tudományban (Ferge Zsuzsa és Várkonyi Ágnes)

Bemutatta: Náray-Szabó G. és Csépe V., rendezte: Medicina Könyvkiadó, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. június 1, résztvevők száma: 116 fő.

Sajtótájékoztató

„Atheneum az Interneten” TÁMOP projekt

Rendezte: Téglási Á., helyszín: Vasarely-terem, időpont: 2011. november 9, résztvevők száma : 8 fő.

Egyéb

Nobel-díjasaink jubileumi évfordulói és Szentágotthai János Centenárium

Rendezte: Bay Zoltán Tudomány- és Technikatörténeti Alapítvány, helyszín: konferenciaterem, időpont: 2011. október 21, résztvevők száma: 74 fő.

A Széchenyi mint magánember c. könyv sajtóbemutatója

Köszöntő: Náray-Szabó G., Rubovszky A., Pelyach I. és Buday M. Rendezte: Buday M., helyszín: Vasarely-terem, időpont: 2011. november 30, résztvevők száma: 55 fő.

XI. KÖNYVTÁR ÉS REKLÁM

1. Rólunk írták, rólunk szól

A Petőfi Sándor földi maradványait a szibériai Barguzinban megtalálni vélt kutatócsoport egykori tagjai (Kéry E., Borzák T.), és a melléjük szegődött Magyarok Világszövetsége rosszhiszemű médiakampányt folytatott a Kézirattár ellen Petőfi-hajtincse ürügyén. A Kézirattár érintett munkatársai honlapunkon válaszoltak a rágalmakra: http://mtak.hu/index.php?name=h_1_4_2011#138

Benda M.: *A Csend hangjai, avagy ritmus és vizualitás Tatár Sándor* Vissza nem fojtható levél egy **KöltőelőDhöz című versében**. Ritmikai és retorikai tradíció a kortárs magyar lírában. Szerk. Boros O. et al. Ráció Kiadó, 2011. pp. 62-78.

Holpár M.E.: *Százötven éves a Tragédia „... mennyi szellem, mennyi őserő.”* – Kiállítás az MTA Könyvtárában. Duna-part, 2011. 2-3. sz.

Kálmán C. Gy.: *„Befutottnak lenni. Valahol / a csúcs közelében. / Az lenne a kánoán.”* (Tatár Sándor költészetéről) Jelenkor. 54. 2011(9). pp. 920-924.

Kőrösi Csoma Sándor, Tér-idő, Kossuth Rádió, febr. 22-25. [interjú Orosz Gergellyel]

Liptay Katalin: Esti beszélgetés kultúráról [interjú Gazda Istvánval és Téglási Ágnessel, Kossuth Rádió, febr. 16-17.]

Múlt-kor történelmi portál: Kiállítás Az ember tragédiája 150. évfordulóján. 2011. május 3. http://mult-kor.hu/20110503_kiallitas_az_ember_tragediaja_150_evfordulojan

Mütefferrika honlapunkkal foglalkozó írások:

<http://wangfolyo.blogspot.com/search?q=m%C3%BCtefferrika>

<http://magyarorszagon.hu/hirek/2011-11/kultura/mteferrika-2/hir>

<http://www.oszk.hu/hirek/ibrahim-mteferrika-munkassaga>

http://eve.blog.hu/2012/01/18/szerda_csutortok_2012_i_4_5_ii_folytatas

<http://www.nyest.hu/hirek/mteferrika>

<http://asnadefarsi.blogfa.com/post-146.aspx>

Romsics Ignác: Mérlegen a magyar XX. század című előadásáról

http://www.mult-kor.hu/20110608_a_szelsosegek_evszazada

Pléh Csaba: Az olvasás válsága vagy a gépi kultúra győzelme című előadásáról

http://nol.hu/kult/20110922-a_google_kora

Róna-Tas András: *West Old Turkic. The Turkic Loanwords in Hungarian I-II.* című, a magyar nyelv korai történetéről szóló könyve bemutatójáról

http://www.mult-kor.hu/20111012_konyv_a_magyar_nyelv_korai_torteneterol

A mi 20. századunk című kötet bemutatójáról

http://mult-kor.hu/20111027_a_mi_20_szazadunk

http://erdely.ma/kultura.php?id=103056&cim=a_mi_20_szazadunk_cimu_kotet_bemutatoja_budapestben

<http://www.budapestcity.org/11-egyeb/hirek/2011/2011.10.26-kiallitasok.htm>

TÁMOP zárókonferenciáról

http://www.hirado.hu/Hirek/2011/11/09/13/Szazezer_uj_tetel_az_Akademiai_Konyvtar_online_katalogusaban

http://hir3.hu/m/index.php?hir=magazin_hirid=73445_kat=7

http://www.sg.hu/cikkek/85698/100_000_uj_tete4l_az_akademiai_konyvtar_online_katalogusaban

http://kultura.hu/main.php?folderID=887_articleID=319299_ctag=_iid=11

<http://www.nyest.hu/hirek/szazezer-uj-tetel-az-akademiai-konyvtar-online-katalogusaban>

<http://velemenyezd.hu/velemenyezd.tvn?cid=udL&hir=Sz%E1zezer%20FAj%20t%E9tel%20az%20Akad%E9miai%20K%F6nyvt%E1r%20online%20katal%F3gusban>

2. Vendégek és látogatók

Informatikai Osztály

A bolgár akadémiai könyvtárral sok éve fennálló keretegyezmény keretében 2011-ben a Bolgár Akadémiai Könyvtár munkatársa Stefka Hrusanova érkezett a Könyvtárunkba egy

hét tanulmányútra, az Osztály munkatársa fogadta, a programja szerinti témákban konzultáltak.

Keleti Gyűjtemény

Február 4. Fulbright ösztöndíjasok (Orosz G., Kovács N.E.)

Február 22. Indiai-Magyar Baráti Társaság (Kelecsényi Á.)

Február 23. Dunakeszi Körösi Csoma Sándor Ált. Isk. Körösi Csoma Sándor Baráti Köre (Orosz G.)

Március 1. Kirszan Iljumzsinov, a FIDE elnöke, a Kalmük Köztársaság előző államfője (Babus A., Dévényi K.)

Március 29. Yücel Kanpolat, a Török Akadémia elnöke (Kovács N.E.)

Április 21. A mongol függetlenség 100. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi konferencia résztvevői (Dévényi K.)

December 12. A Hszincsiang-Ujgur Autonom Tartomány vezetőiből és a Turfáni Akadémia elnökéből álló delegáció (Kelecsényi Á.)

December 13. A Kínai Társadalomtudományi Akadémia Kisebbségi Irodalom Intézetének delegációja (Kelecsényi Á.)

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Február 4. Fulbright-csoport látogatása, 15 fő (Tóth G.)

Február 9. PPKE italianista-csoport látogatása Mátyus Norbert és Armando Nuzzo vezetésével, 43 fő (Tóth G.)

Február 11. A CEU Középkori Tanszék kodikológus csoportjának látogatása Dr. Somfai Anna vezetésével, 7 fő.

Február 25. Nyugdíjasok látogatása, 3 fő (Tóth G.)

Április 21. A Mongólia függetlenségi forradalma 100. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi konferencia résztvevőinek látogatása, 15 fő (Babus A.)

Május 23. Heidrun és Klaus-Heinrich Bründel német házaspár tekintette meg a Goethe-gyűjteményt és a Madách-kiállítást. (Krähling E. és Isztray S.)

Július 19. A CEU Középkori Tanszék nyári egyeteme hallgatói Dr. Somfai Anna kíséretében eredeti kódexeket tanulmányoztak, 31 fő (Tóth G.)

Szeptember 21. Határon túli fiatal könyvtárosok, az Országgyűlési Könyvtár vendégeinek látogatása, 3 fő (Babus A.)

Október 14. A Debreceni Egyetem német szakos hallgatóinak látogatása, a Goethe-gyűjtemény megtekintése, 28 fő (Isztray S.)

Október 25. Fiatal könyvtáros-hallgatók és könyvtárosok látogatása, 27 fő (Mázi B.)

November 11. Bolyai-ösztöndíjasok a Bolyai-hagyatékot tekintették meg, 20 fő (Mázi B.)

November 29. A CEU Középkori Tanszék hallgatóinak Dr. Somfai Anna tartott kodikológiai szakszemináriumot a Kézirattár anyagából, résztvevők: 5 fő

December 2. A CEU Középkori Tanszék hallgatóinak Dr. Somfai Anna tartott kodikológiai szakszemináriumot a Kézirattár anyagából, résztvevők: 9 fő

3. Kölcsönzések kiállításokra

Keleti Gyűjtemény

Műemlékek Nemzeti Gondnoksága: *Allah útján* c. kiállításra 1 török kézirat kölcsönzése. 2010. május -

Herman Ottó Múzeum: *A Világemlékezet magyar kitüntetettjei - Memory of the World – UNESCO*, Lillafüred, 2011. május 5 - július 5. (A Nemzeti Múzeum *Világemlékezet* című 2010. évi kiállításán szereplő anyagunk bemutatása).

Iparművészeti Múzeum: *Két korszak határán – Perzsa művészet a Qádzsár-korban (1796-1925)* c. kiállításra 13 kézirat, illetve litográfia kölcsönzése, 2011. január 3 - szeptember 30.

Országos Széchényi Könyvtár: „*A megindult fa*”- *Rabindranath Tagore emlékkiállításra* 3 könyv és folyóirat kölcsönzése, 2011. április 29 - június 27.

Dunhuang Academy: *Documenting Dunhuang: Historical Photographs from the late Qing and Republican Periods* c. kiállításra 6 digitalizált fénykép a Stein-gyűjteményből, 2011. október 7 - december 7.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Hadtörténeti Intézet és Múzeum: Hadik András születésének 300. évfordulójára rendezett, *Vivát, Hadik!* c. kiállításra kölcsönöztük a *Catalogus librorum Andree comitis ab Hadik tam Viennae quam Futakini existentium Anno 1779* c. művet. (2010. szeptember 30 - 2011. március 31.).

Petőfi Irodalmi Múzeum: *Mikszáth Kálmán fekete városai* c. kiállításra 35 tárgy. (2010. október 12 - 2011. június 25.).

Magyar Nemzeti Múzeum: *Széchenyi világi c.* kiállításra 32 tétel. (2010. október 19 - 2011. március 15.).

Magyar Nemzeti Galéria: *XIX. – Nemzet és művészet: Kép és önkép c.* kiállításra három akvarellvázlat Johann Ender *A Magyar Tudományos Akadémia allegóriája c.* művéhez, valamint az *Aurora c.* folyóirat három kötete. (2010. november 4 - 2011. április 3.).

Iparművészeti Múzeum: „*Két korszak határán: Perzsa művészet a Qádzsár-korban*” c. kiállításra 6 db fénykép Kégl Sándorról. (2011. január 27-)

Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye: *Daktyliothékák c.* időszaki kiállításra Abrahami Gorlaei Antwerpiani *Dactyliotheca* (Régész. Qu. 130), illetve *Dactyliotheca Smithiana* (Régész. F. 245/1–2) c. könyveket adtuk kölcsön. (2011. március 11 - 2011. május 29.)

Magyar Nemzeti Múzeum: *Több mint szolidaritás. A magyar–lengyel kapcsolatok ezer éve c.* kiállításra a Vietorisz-kódexet (K 88) és a Lányi Eleonóra-kódexet (K106) adtuk kölcsön. (2011. június -)

Debreceni Irodalmi Múzeum, Hajdúszoboszló: „*Távol tőled s mindig veled*” c. kiállításra Ady Endre és Varga Ilona 7 levelének nemes másolatát kölcsönöztük ki.

Soproni Múzeum: a Széchenyiek nagycenki kastélyában felújított kiállításra több digitális felvételt adtunk (2011. szeptember-)

MTA Zenetudományi Intézete: *Liszt és a társművészetek c.* kiállításra egyebek között Goethe és Liszt Ferenc eredeti levelét, könyveket, érmeket, relikviákat kölcsönöztük ki. (2011. október 1 - 2012. augusztus 26.)

Petőfi Irodalmi Múzeum: a *Mikszáth Kálmán fekete városai c.* kiállítás virtuálisan felkerült a PIM honlapjára. A Kézirattár számos képpel járult ehhez hozzá. (2011. szeptember –)

Petőfi Irodalmi Múzeum: „*Ki vagyok én? nem mondom meg...*” *Petőfi választásai c.* kiállításra Petőfi Sándor és Szendrey Júlia hajtincsét és egyéb relikviákat adtunk kölcsön. (2011. szeptember 21. – 2012. január 15.)

Petőfi Irodalmi Múzeum: „*Az árnyból szőtt lélek*” – *125 éve született Tóth Árpád c.* kiállításra számos eredeti kéziratokat és digitális másolatot kölcsönöztünk. (2011. szeptember 22 - december 19.)

Magyar Nemzeti Múzeum: *Teleki László az országgyűlés halottja. Pesti helyszínelők 1861. c.* kiállításra számos kéziratot adtunk kölcsön. (2011. október 26 - 2012. február 12.)

Országos Széchényi Könyvtár: „*Vállalkozás, kultúra, polgárosodás. Heckenast Gusztáv (1811–1878)*” c. kiállításra számos kéziratot kölcsönöztünk. (2011. november 18 - 2012. március 30.)

Országos Széchényi Könyvtár: „*Lépjetek be, az istenek itt is jelen vannak. Ipolyi Arnold pályakezdő évei*” c. kiállításra számos eredeti kéziratot, képet és nemes másolatot kölcsönöztünk. (2011. november 25 - 2012. február 29.)

XII. PÁLYÁZATOK ÉS TÁMOGATÁSOK

Pályázatok

NKA (2129/228) A Kézirattár és a Keleti Gyűjtemény közösen benyújtott restaurálási pályázata, 1.000.000 Ft (30% önrész). A Keleti Gyűjtemény a reá eső összegből Műteferrika nyomdájában készült török ősnymtatványokat és török kéziratokat kíván restauráltatni 2012-ben.

NKA (2129/0228) A Kézirattár és a Keleti Gyűjtemény közös restaurálási pályázata 1 millió forintot nyert az NKA-tól. Ebből az összegből a Kézirattár 2012-ben Szabó Dezső író kézirateit, egy antikvát és 2 db. XVII. századi könyvet fog restauráltatni.

2011-ben a Kézirattár NKA (2129/0162) pályázati pénzből restaurálásra összesen 1058.000 Ft-ot fordított. Az összegből 17. és 18. századi kéziratokat (köztük a Csíksomlyói prédikációs gyűjteményt, Veresmarti Mihály és Cserei Mihály kéziratot kötetit), 15–18. századi nyomtatványokat és Mohács előtti okleveleket restauráltattunk.

ODR (111211/2011 sz.) támogatás a hazai könyvtárközi kölcsönzésben résztvevő intézmények számára biztosít többletforrást könyv-beszerzésre és hozzájárulást a dokumentum küldés postaköltségéhez. Ebben az évben könyvvásárlásra 1 450e Ft támogatást kapott a könyvtár, postaköltségre pedig 550e Ft fordítható.

TÁMOP 3.2.4-09/1/KMR-2010-0025

Az Athenaeum az interneten című TÁMOP projektben a könyvtár 33 munkatársa vett részt. A projekt menedzseri feladatait dr. Téglási Ágnes főigazgató-helyettes végezte, pénzügyi vezető Czeglédi Katalin gazdasági igazgató volt, Kürti Tímea Melinda pedig projekt asszisztensként a hattagú konzorcium koordinációs munkáit látta el,

Az MTA Könyvtára és az MTA öt kutatóintézeti könyvtára által létrehozott konzorcium egyik fő célkitűzése, hogy kereshetővé és minél szélesebb körben hozzáférhetővé váljon a tudományos szakkönyvtárakban őrzött zömmel idegen nyelvű, unikális tudományos szakirodalom. Az országos lelőhely-nyilvántartást 100 000 új rekorddal bővítettük, további 75 000 rekord pedig az MTA Könyvtárának online katalógusát gyarapítja. Minden konzorciumi tag biztosítja szolgáltatásai távoli elérését honlap-fejlesztéssel, interaktív elemek kialakításával, többnyelvű honlap létrehozásával. Lehetőség nyílt gyorskeresésre, több gyűjteményben való közös keresésre, különböző gyűjteményrészekben való együttes keresésére is. Szakmai vállalásaink határidőre teljesültek mind a retrospektív konverzió, mind a szolgáltatás-fejlesztés terén. Négy munkatársunk vett részt akkreditált szakmai továbbképzésben, aminek eredményét már közvetlenül hasznosították a program megvalósítása során. Eredményeinket zárókonferencián és a kapcsolódó sajtótájékoztatón ismertettük.

Egyéb

A Biszak Sándor vezette Arcanum Adatbázis Kft. digitalizálta az 1861 és 1954 közötti kézzel írott betűrendes katalógusunkat, 20 ezer cédulát. A munkát ingyen végezték el, s az interneten is elérhetővé tették. (2011. március 30. - április 1.)

Az Argumentum Kiadó reprint kiadásban újra megjelentette Arany János népdalgyűjteményét, amelynek eredetijét a Kézirattár őrzi, s amelyet Kodály Zoltán és Gyulai Ágost 1952-ben egyszer már közzétett.

Megállapodást írtunk alá a Bécsi Egyetem finn-ugor tanszékével Cornides Dániel hagyatékának digitalizálásáról és internetre viteléről. A mintegy kétezer felvételt Horányi Károly készítette el. A bécsiek elkészítik a honlapot, amely könyvtárunk honlapjáról is elérhető lesz. Együttműködési megállapodást kötöttünk az Irodalomtudományi Intézettel Berzsenyi Dániel kéziratának digitalizálására.

XIII. GAZDÁLKODÁS

Kiadások (eFt)

Megnevezés	Intézet összesen
Személyi juttatások	261.451
Munkaadókat terhelő járulékok	65.265
Állománygyarapítás	84.426
Egyéb információhordozó MTA intézeteknek	17.756
Dologi és továbbszámlázott kiadások	108.784
Vásárolt termékek és szolgáltatások ÁFA-ja	32.035
Intézményi beruházás ÁFA-val együtt	8.364
Felújítás ÁFA-val együtt	32.846
Felhalmozási célú pénzeszköz átadás	7
Összesen	610.934

A 2011. évi állománygyarapítás forrása (eFt)

Megnevezés	2010. évi költségvetési támogatás	Pályázat, egyéb támogatás	Többlet bevétel	Pénzmaradvány	Összesen
Nemzetközi csere	27.084	--	--	14.952	42.036
Könyv	9.693	2.000	1.566	228	13.487
Könyv örökbefogadás	--	38	--	--	38
Folyóirat	24.379	--	--	--	24.379
Kézirat	--	700	--	--	700
Adatbázisok	3.786	--	--	--	3.786
Összesen	--	--	--	--	84.426
MTA-EISZ adatbázis		17.756	--	--	17.756
Összesen (áfa nélkül)	64.942	20.494	1.566	15.180	102.182

A kiadási előirányzatok és teljesítések megoszlása (%)

Megnevezés	Eredeti előirányzat 2010	Teljesítés 2010	Eredeti előirányzat 2011	Teljesítés 2011
Személyi juttatások	46	39	49	43
Munkaadókat terhelő járulékok	12	10	13	11
Állománygyarapítás	14	17	15	14
Egyéb információhordozó MTA intézeteknek	--	--	--	3
Dologi és továbbszámlázott kiadások	17	16	14	18
Vásárolt és kiszámlázott Áfa	2	4	4	5
Beruházás-felújítás	9	14	5	6
Összesen	100	100	100	100

Bevételek (eFt)

Megnevezés	Összesen
Xerox	778
Foto	837
CD szolgáltatás	756
Kiadvány és képeslap értékesítés	139
Folyóirat megváltás	98
Beiratkozási díj	2.823
Külföldi kölcsönzési díj	326
EOD szolgáltatás bevétele	7
Kártya letéti díj	36
Kártya feltöltés	262
Közlési díj, egyéb bevétel	84
Továbbszámlázott szolgáltatások ellenértéke	328
Bérleti díj	6.453
Könyvtartozás, kártérítés, egyéb költségtérítések	43
Papír hulladék értékesítés	600
Devizaszámla árfolyam nyeresége	443
Intézményi működési bevétel összesen	14.013
Kiszámlázott ÁFA	3.149
Áfa visszatérülés	50.608
Áfa bevétel összesen	53.757
Könyv örökbefogadás bevétele	38
Kalmyk Intézet támogatása kiadvány megjelentetésre	895
Magánszemély támogatása	36
Devizaszámla bevétele Library of Congress „Csere elszámolás”	3.852

Pro Bibliotheca Alapítvány támogatása	3.889
Blackwell támogatás „csere „ elszámolás	668
Átvett pénzeszközök összesen	9.378
Költségvetési támogatás: eredeti előirányzat	476.400
MTA 27.222 zárolás	-16.500
MTA 28.355 illetmény kompenzáció	5.588
MTA Tám. EU-29 Támogatási szerződés	29.000
MTA E/827/43 5% létszámcsökkentéssel kapcsolatos zárolás	-3.435
MTA KFB-029. Támogatási szerz. Kalmyk kiadvány támogatása	210
MTA 30.811.2011. évi kompenzáció elszámolása	-194
NEFMI-ODR2011. évi támogatásra (30.422.sz.üi.)	2000
Költségvetési támogatás összesen	493.069
NKA 2129/162 restaurálására	1.170
NKA 2111/1128 állományvédelem	1.000
NKA 2140/0196 ösnyomtatvány katalógusra	300
NKA 2129/228 restaurálásra	1.000
APEH szja 1%	126
TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR pályázati támogatás	35.978
KSZI maradvány átvétele	7.311
MTA támogatása Lukács Archívum bérleti díj rendezésre	12
Támogatásértékű bevétel összesen	46.897
MTA fiatal kutatói támogatásra FK 106	551
MTA átvétel Molnár Tamás hagyatékának hazahozatalára	2.000
Előző évi maradvány terhére átvétel összesen	2.551
Előző évi pénzmaradvány igénybevétele összesen	21.764
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	641.429
KIADÁSOK ÖSSZESEN	610.934
TÁRGYÉVI MARADVÁNY	30.495
A tárgyévi maradvány részletezése	
MTA KSZI szállítói kötelezettség	7.311
MTAK szállítói kötelezettség	200
Fiatalkutatói támogatás elszámolása (maradvány)	30
Felújítás maradványa	505
devizaszámla maradványa	2.954
NKA 2129/228 restaurálás	1.000
NEFMI-ODR maradvány	1.619
EU-29 MTA Támogatási szerződés maradványa	16.876